

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
**PRIMERJALNA ANALIZA MEDNARODNIH DAVČNIH OKOLIJ Z
VIDIKA USTANAVLJANJA NOVEGA PODJETJA**

Ljubljana, januar 2025

ŽAN ROŽMAN

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Žan Rožman, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Primerjalna analiza mednarodnih davčnih okolij z vidika ustanavljanja novega podjetja, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem doc. dr. Alešem Pustovrhom

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi;
11. da sem preveril verodostojnost informacij, ki izhajajo iz zapisov na podlagi uporabe orodij umetne inteligence.

V Ljubljani, dne 10.1.2025

Podpis študenta:

KAZALO

1	UVOD	1
2	DAVČNE OAZE	2
2.1	Zgodovina razvoja davčnih oaz	3
2.2	Upravljanje premoženja uporabnikov davčnih oaz	5
2.3	Pričakovani trendi v razvoju davčnih oaz	6
3	SPLOŠNE ZNAČILNOSTI IN DELITEV DAVČNIH OAZ	7
3.2	Davčne oaze v Evropi	9
3.3	Davčne oaze v Ameriki	12
3.4	Davčne oaze v Aziji	13
3.5	Davčne oaze v Afriki	14
4	POSTOPEK USTANOVITVE PODJETJA V DAVČNI OAZI	15
4.1	Kaj vse nam danes omogoča splet?	16
4.2	Izbira prave države – ključna izbira za nadaljnje poslovanje	17
4.3	Stroški in omejitve ustanovitve	17
5	DAVČNA OPTIMIZACIJA IZ PRAKSE: ZAŠČITA IN UPRAVLJANJE PREMOŽENJA	20
5.1	Metodološki okvir in struktura analize	20
5.2	Prenos premoženja izven rezidenčne države	20
5.3	Upravljanje podjetja v davčni oazi	21
5.4	Najboljše rešitve za zniževanje davka v Sloveniji brez pravnih posledic	21
6	SLOVENIJA IN DAVČNE OAZE	22
6.1	Vpliv davčnih oaz na poslovanje v Sloveniji	22
6.2	Priporočila za Slovenijo	22
7	SKLEP	23
	LITERATURA IN VIRI	24
	PRILOGE	29

KAZALO TABEL

Tabela 1: Države, navedene na različnih seznamih davčnih oaz	7
Tabela 2: Jurisdikcije, ki so v različnih postopkih regulative z EU	8

Tabela 3: Stroški, časovni okvir, omejitve ustanovitve podjetja in osnovni kapital v davčnih oazah.....	18
---	----

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Intervju 1 – opravljen z odvetnikom, partnerjem in direktorjem odvetniške družbe	1
Priloga 2: Intervju 2 – opravljen s podjetnikom, ki je imel naprej podjetje v Dominikanski republiki, nato v Panami, kjer posluje in živi še danes	7
Priloga 3: Intervju 3 – odgovori na vprašanja so bili pridobljeni s pomočjo notranjih strokovnjakov FURS-a	10

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

fr. – francosko

nem. – nemško

BDP – (angl. Gross Domestic Product); Bruto domači proizvod

BEPS – (angl. Base erosion and profit shifting); Erozija davčne osnove in preusmerjanje dobička

BNS – (angl. Banque nationale suisse); Švicarska nacionalna banka

CFC – (angl. Controlled Foreign Corporation); Nadzorovana tuja družba

CRS – (angl. Common Reporting Standard); Skupni standard poročanja

DTAA – (angl. Double Taxation Avoidance Agreement); Sporazum o izogibanju dvojnega obdavčevanja

EU – (angl. European Union); Evropska unija

FATCA – (angl. Foreign Account Tax Compliance Act); Zakon o skladnosti obdavčevanja tujih računov

FTC – (angl. Federal Trade Commission); Zvezna komisija za trgovino

FURS – Finančna uprava Republike Slovenije

GMT – (angl. Global minimum tax); Globalni minimalni davek

HK – Hongkong

IRAS – (angl. The Inland Revenue Authority of Singapore); Singapurska davčna uprava

OECD – (angl. Organization for Economic Cooperation and Development); Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

OK – Osnovni kapital

ZDA – Združene države Amerike

ZDDPO-2 – Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb

ZDoh-2 – Zakon o dohodnini

ZN – Združeni narodi

1 UVOD

Davčne oaze so jurisdikcije ali ozemlja, ki so namerno sprejela davčne in pravne okvire, ki omogočajo izogibanje plačevanja davkov na območjih, kjer se dejansko izvaja bistvena gospodarska dejavnost (Berkhout, 2016). Kmalu po prvi svetovni vojni so postale nepogrešljiv del globalnega gospodarstva. Te ponujajo privlačne davčne ugodnosti, ki pritegnejo posameznike in podjetja iz celotnega sveta. V knjigi *Otoki zakladov* je zapisana zanimiva izjava newyorške bogatašnje Leone Helmsey, ki pravi, da so »davki za male ljudi« (Shaxson, 2017). Čeprav gre za kontroverzno izjavo, ta odraža resnico. Davčne oaze so pogosto dostopne predvsem tistim z več premoženja in znanja. Kljub temu tudi Leona Helmsley ni bila imuna na posledice, ki jih prinese neupoštevanje zakonodaje, saj je na koncu pristala za zapahi (Shaxson, 2017). To je treba dojeti kot opozorilo. Poznavanje pravnih okvirjev, posebej v državah, ki so posamezniku ali družbi najbolj naklonjene, je ključ za uspešno poslovanje.

Pri ustanavljanju podjetja v davčni oazi je poleg prej naštetega ključnega pomena, da se ne prenačimo pri izkoriščanju ugodnosti, ki jih jurisdikcije ponujajo. Poleg pravnega znanja je potrebna tudi precej velika stopnja preudarnosti, saj nas lahko nepravilno vodenje hitro pripelje do resnih pravnih posledic ali še česa slabšega.

Namen zaključne strokovne naloge je analizirati in predstaviti ključne korake pri ustanovitvi offshore podjetij v davčnih oazah ali državi, ki nam ponuja ugodne pogoje, in proučiti, kako uspešno krmariti med izzivi, s katerimi se posamezniki ali podjetja srečujejo. Na podlagi tega bodo podane smernice in priporočila za uspešno upravljanje podjetij v jurisdikcijah in priporočila za Slovenijo na področju upravljanja davčnih oaz.

Cilj naloge je razrešitev raziskovalnega vprašanja Katera mednarodna davčna okolja so najugodnejša za podjetnike z vidika ustanavljanja novega podjetja?. Za odgovor na to vprašanje bomo uporabili kvalitativno raziskovalno metodo intervjujev z izbranimi strokovnjaki s tega področja. Na podlagi odgovorov bomo analizirali možnosti ustanovitve in upravljanja podjetja v davčni oazi.

Struktura zaključne naloge bo sledila naslednjim področjem in analizam: najprej bomo opisali zgodovinski in teoretični okvir davčnih oaz ter primerjali splošne značilnosti in delitve davčnih oaz, vključno s predstavitev desetih najbolj priljubljenih jurisdikcij. Sledila bo analiza postopka ustanovitve podjetja (tudi prek spleta) v različnih jurisdikcijah ter primerjava kriterijev za izbiro prave države za odprtje. Jedro raziskave pa predstavlja analiza prenosa premoženja izven rezidenčne države in upravljanje podjetja na daljavo ter primerjava dovoljenih načinov takšne ureditve v okviru slovenskega poslovnega in pravnega okolja. Temu bodo sledila še priporočila za slovenske politike na tem področju ter odgovor na postavljeno raziskovalno vprašanje.

2 DAVČNE OAZE

Razvoj davčnih oaz lahko povzamemo kot vzpostavitev jurisdikcij, kjer tujci za prejete dohodke ali posedovano premoženje plačujejo nižje davčne stopnje. Davčne oaze omogočajo različne poslovne operacije, ki so namenjene znižanju davčnih obveznosti in so privlačne za podjetja ter posameznike, saj del dohodka ali premoženja prenesejo v države z nižjo davčno stopnjo, s čimer zmanjšajo skupno davčno breme. Pomembno je ločiti med operacijami, ki imajo izključno namen znižanja davčnih obveznosti, in tistimi, ki temeljijo na zakonitem poslovanju. Zakonito poslovanje v davčnih oazah pogosto vključuje ustanavljanje pravnih subjektov, kot so skladi, osebni holdingi ali podružnice podjetij, katerih namen je optimizacija davkov prek prenosa dohodkov v jurisdikcije z nižjo stopnjo davka (Casanegra de Jantscher, 1976).

Poleg nižjih dohodninskih stopenj nudijo davčne oaze dodatne davčne ugodnosti, kot so odsotnost davkov na nepremičnine, dediščino in darila. Več držav v teh jurisdikcijah ima tudi dvostranske davčne sporazume z večjimi razvitimi državami, ki omogočajo davčne ugodnosti prek holding struktur, s čimer vlagatelji optimizirajo obdavčitev dividend in obresti. Privlačnost teh jurisdikcij povečujejo tudi zakonodaje o bančni tajnosti, minimalen nadzor državnih organov in stabilno okolje z razvitimi komunikacijskimi storitvami ter pravno in finančno stabilnostjo. Ti elementi skupaj ustvarjajo privlačno okolje za tuje vlagatelje, ki želijo optimizirati svoje davčne obveznosti (Casanegra de Jantscher, 1976).

Poleg nižjih davčnih stopenj so za podjetja privlačne tudi enostavne in pregledne regulativne ureditve v določenih jurisdikcijah. Na primer Zug, znan kot "Crypto Valley", je vzpostavil ugodno okolje za kripto podjetja z jasnimi predpisi, ugodnimi davčnimi pogoji in podporo kripto-prijaznih bančnim ustanovam. Zug uspeva zaradi svoje bližine v širši regiji Züricha, kar ustvarja privlačen ekosistem za kripto podjetja (Kanton Zug, brez datuma).

Pojem davčnih oaz je pogosto povezan z izrazi, kot so davčni raj, davčno pribežališče ali offshore oaza. Izraz "offshore" pomeni območje zunaj obale in označuje podjetja, ki so registrirana izven države, kjer imajo lastniki prebivališče. To pomeni, da davčne oaze niso omejene le na določeno definicijo, saj jih lahko predstavljajo mesta, države ali regije, ki omogočajo zmanjšanje davčnih obveznosti z uporabo offshore podjetij in bančnih računov. Skupne značilnosti davčnih oaz so odsotnost preglednosti (javna nedostopnost podatkov podjetij), tajnost bančnih podatkov in pravna zaščita podjetij, ki tam poslujejo (Spudić, 2017).

Davčne oaze pogosto vključujejo manjše otoške države, ki zaradi omejenih naravnih virov in majhnega trga pridobivajo sredstva prek registracijskih pristojbin in drugih storitev (Bošković, 2016). Seveda pa davčna oaza ni zmeraj samo država, zanimiv primer je ponovno mesto Zug v Švici, kjer je davčna stopnja za podjetja nižja od tiste v Združenih držav Amerike (v nadaljevanju ZDA) (Spudić, 2017). Kljub različnim praksam imajo vse davčne

oaze ugodno davčno zakonodajo, malo omejitev glede državljanstva članov podjetij, poenostavljeno upravljanje in visoko stopnjo tajnosti (Replika, brez datuma).

Kot pojasnjujejo v Excellent Consultants Ltd. (brez datuma), so davčne oaze privlačne zaradi minimalnega plačila ali celo odsotnosti davkov. Za doseganje davčnih olajšav uporabljajo podjetja različne metode, kot so sprememba lokacije za obdavčitev dobička ali zadrževanje zaslužka v jurisdikcijah z nižjimi davčnimi stopnjami. Med drugim multinacionalke, kot sta Google in Facebook, zmanjšujejo davčno osnovo prek selitve sedežev podjetij v ugodne davčne jurisdikcije (Investitor, 2019).

ZDA, na primer, ne obdavčujejo dobičkov tujih hčerinskih podjetij, dokler ta sredstva niso prenesena matičnemu podjetju, kar ustvarja možnosti za ohranjanje zaslužkov zunaj ZDA (Spudić, 2017). Podjetja pogosto uporabljajo tehniko "lupljenja zaslužka" med povezanimi podjetji znotraj holdingov. Temelji na načelu, da podjetje v državi z višjimi davki najame več posojil, medtem ko so povezana podjetja v državah z nižjimi davki manj zadolžena. Tako podjetje v visoko obdavčeni državi plačuje obresti na posojila in s tem zmanjšuje svojo obdavčljivo osnovo. Poleg tega se za prenos in ohranjanje zaslužka v davčnih oazah pogosto uporabljajo transferne cene. To še posebej velja pri transakcijah z "neotipljivo" intelektualno lastnino, kot so avtorske pravice, patenti in stroški raziskav ter razvoja, ki jim je težko določiti natančno tržno vrednost (Bošković, 2016).

Načini, s katerimi posamezniki zmanjšujejo davčne obveznosti v domači državi, se deloma razlikujejo od metod, ki jih uporabljajo podjetja. Za fizične osebe je najpreprostejši način pridobitev državljanstva v državi z nižjimi davčnimi stopnjami, kar jim omogoča plačevanje manjših oziroma nižjih davkov na letni ravni. Ta pristop je še posebej priljubljen med športniki in zvezdniki, ki imajo visoke dohodke (Investitor, 2019). Športniki, ki se odločijo za selitev, na primer v Monako, morajo izpolniti določene pogoje za pridobitev statusa rezidenta. Med glavnimi zahtevami je odprtje bančnega računa v eni od monaških bank, ki pogosto zahteva depozit v višini od pol milijona evrov do milijon evrov. Poleg tega morajo vsi rezidenti dokazati svoje stalno bivanje, kar vključuje dokazila, kot so računi za elektriko, s katerimi potrjujejo, da so v Monaku preživeli vsaj šest mesecev in en dan v koledarskem letu (24ur.com, 2019).

Davčne oaze pogosto uporabljajo svetovno konvertibilne valute, kot so ameriški dolar, evro ali britanski funt, kar omogoča enostavno globalno poslovanje. Zgodovinsko so davčne oaze postale tudi prostor za trgovanje z državami, ki so jih doletele gospodarske sankcije (Dejović, 2018).

2.1 Zgodovina razvoja davčnih oaz

Sodeč po teorijah, koncept davčnih oaz sega precej v starodavno zgodovino. V Grčiji so se trgovske ladje izogibale pristanišč, ki bi jim zaračunavale trgovinske davke. Druge študije

davčnih oaz segajo vse do rimskega imperija in dobe kolonializma. Takrat je Karibsko morje piratom ponudilo zatočišče, da so ti lahko skrili nezakonito pridobljeno zlato (Leis, 2019).

Prva davčna oza, ki pa se je pojavila v sodobnem svetu, je ameriška zvezna država Delaware. V 19. stoletju je država sprejela zakon, ki je omogočal ustanovitev podjetja pod zelo nizkim davčnim režimom, zraven tega pa je zakon ponujal precej visoko tajnost podatkov, saj ni bilo treba razkriti identitete lastnikov. To je pripeljalo do momentuma, da je država Delaware postala redna postojanka številnih multinacionalk (Leis, 2019).

Za dobro razumevanje sodobne zgodovine davčnih oaz si bomo pogledali primer Švice. Do leta 1920 so najpremožnejše evropske družine kopičile bogastvo v Švici. Za vse svoje bogastvo niso plačevale davkov ali pa so jih plačevale zelo malo. Tako je dividenda v Franciji za 100 frankov znašala 96 frankov po obdavčitvi (danes bi to v evrih pomenilo 106 EUR in po obdavčitvi 102 EUR) (Zucman, 2013).

Po letu 1920 so nastopile pomembne družbene in gospodarske spremembe. Zaradi eksplozije javnega dolga so države žrtvam vojne začele izplačevati velikodušne odškodnine, hkrati pa še zagotavljati pokojnine nekdanjim vojakom. Leta 1920 se je najvišja mejna davčna stopnja zvišala na 50 odstotkov, leta 1924 pa kar na 72 odstotkov. Visoke obdavčitve so pripeljale do industrije davčnega izogibanja. Ta se je naprej razvila v Ženevi, Zürichu in Baslu (Zucman, 2013).

Švica je na tem področju že imela izkušnje. Že pred prvo svetovno vojno je imela dobro delujočo finančno industrijo z dobro razvito mrežo posojilnih ustanov. Okoli leta 1912 je nastalo Švicarsko združenje bankirjev. Na ta način so dosegli, da jim je švicarska vlada plačevala precej visoke obrestene mere, zaradi česar so postale zelo dobičkonosne (Zucman, 2013).

Treba je poudariti, da so po letu 1907 banke pridobile ugodnost, saj je Švicarska nacionalna banka (angl. Banque nationale suisse – BNS) prevzela odgovornost posojilodajalca v skrajnem primeru. V krizi je imela možnost posredovanja in zagotavljanja stabilnosti celotnega sistema. Leto 1815 je zaznamoval še en pomemben mejnik. Velike sile so Švicarski konfederaciji zagotovile trajno nevtralnost, zato je prvo svetovno vojno odnesla brez praske in ostalih posledic (Zucman, 2013).

Poleg tega je pomembno omeniti, da je Švica tudi med drugo svetovno vojno ohranila nevtralnost in se izognila neposrednim posledicam vojne. Stabilnost, varnost in tradicija zaupnosti v švicarskih bankah so državo naredile privlačno za premožne posameznike iz različnih držav, ki so želeli zaščititi svoje premoženje pred vojno negotovostjo. Nevtralnost je omogočila tudi nadaljevanje gospodarskih dejavnosti, vključno z izvozom izdelkov, kar je dodatno okrepilo status Švice kot finančnega in gospodarskega središča (Ilić, 2018).

2.2 Upravljanje premoženja uporabnikov davčnih oaz

Davčne oaze ponujajo širok spekter zakonitih poslovnih aktivnosti, ki omogočajo posameznikom in podjetjem optimizacijo davčnih obveznosti. V teh jurisdikcijah lahko vlagatelji hranijo delnice in druge vrednostne papirje, registrirajo plovila ali ustanavljajo družbe, s katerimi opravljajo različne dejavnosti, kot so financiranje, svetovanje ali varovanje intelektualne lastnine (Spudić, 2017). Uporaba teh storitev ni omejena le na pravne osebe; davčne oaze so prav tako priljubljene med fizičnimi osebami, še posebej med uspešnimi poslovneži, športniki in zvezdniki, ki si želijo zmanjšati davčne obremenitve na dohodke ali dediščino (Čeranič, 2014).

Med fizičnimi osebami, ki selijo kapital v davčne oaze, prevladujejo bogati posamezniki, kot so uspešni poslovneži, športniki in zvezdniki, pa tudi tisti, ki so premoženje pridobili z dedovanjem ali prodajo premoženja. Ti posamezniki se za davčne oaze odločajo predvsem zaradi možnosti znižanja davčnih obveznosti in zaščite kapitala (Zucman, 2013). Med njimi so tudi priseljenci, ki si v davčnih oazah uredijo stalno prebivališče, ter ekspatriati, strokovnjaki, ki jih podjetja napotijo na delo v tuje države in pogosto živijo med različnimi jurisdikcijami. Največji delež individualnega premoženja, ki se steka v davčne oaze, izvira iz Evrope, ZDA in določenih azijskih držav (Čeranič, 2014).

Po podatkih organizacije Tax Justice Network (2020) je v davčnih oazah skritih približno 10 % svetovnega bruto domači proizvod (BDP), kar znaša okoli 7.500 milijard evrov. To premoženje izvira predvsem iz razvitih držav, pri čemer je Evropa največja "dobaviteljica" neprijavljenega premoženja, sledita ZDA in Bližnji vzhod. Najbolj prepoznavne davčne oaze se nahajajo na Karibih, Kajmanskih otokih, v Dubaju, Monaku, Švici, Hongkongu in na Nizozemskem. Po mnenju strokovnjakov te lokacije niso izbrane naključno, temveč so tesno povezane z interesi največjih svetovnih sil. Med najbolj priljubljenimi davčnimi oazami pa se omenjata London in Manhattan (Drobnič, 2021).

Pravne osebe v davčnih oazah pogosto vključujejo institucionalne investitorje, kot so banke, zavarovalnice, pokojninski in investicijski skladi. Ti subjekti zbirajo sredstva številnih vlagateljev in jih usmerjajo v različne naložbene priložnosti, s čimer povečujejo diverzifikacijo in zmanjšujejo tveganje za vlagatelje. Ker upravljajo z velikimi vsotami kapitala, imajo institucionalni investitorji ključno vlogo na finančnih trgih in pomemben vpliv na globalne naložbene tokove (Chen, 2024). Pogosti uporabniki davčnih oaz so tudi holdingi družb, ki obvladujejo eno ali več podjetij prek lastništva večinskega deleža v kapitalu. Odvisno od obsega dejavnosti so lahko ti holdingi "čisti", če zgolj nadzorujejo odvisne družbe, ali "mešani", če poleg nadzora opravljajo tudi druge poslovne dejavnosti (Šutanovac, 2017). Poleg holdingov so pogosti še koncerni, ki povezujejo podjetja znotraj iste gospodarske panoge, kot sta na primer avtomobilska ali kemična industrija, in sicer s ciljem boljšega tržnega položaja (Šutanovac, 2017).

Dodatna oblika so trusti, pri katerih osebe z velikim premoženjem denar naložijo v trust, ustanovljen v davčni oazi, medtem ko so sami v domači državi, kjer s tem zmanjšajo davčno obremenitev. Sredstva v trustu ostajajo neobdavčena, dokler so tam naložena. Trust omogoča vlagateljem, da se izognejo davkom na kapital, vse dokler trust obstaja in ni potrebe po prenosu sredstev (Investitor, 2019).

2.3 Pričakovani trendi v razvoju davčnih oaz

Organizacije, kot so Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (angl. Organization for Economic Cooperation and Development, v nadaljevanju OECD), Evropska unija (angl. European Union, v nadaljevanju EU), Zvezna komisija za trgovino (angl. Federal Trade Commission – FTC) in Združeni narodi (v nadaljevanju ZN), se že dolgo časa borijo proti davčnim oazam, njihovi regulativi in pranju denarja, vendar se na tem področju kljub trudu ni kaj dosti spremenilo. Večino zadev okoli davčnih oaz so prevzeli ZN, saj OECD v preteklih desetih letih ni storil dovolj za zajezitev bega korporacij in njihovega premoženja v davčne oaze (Tax Justice Network, 2023).

Vse te premike sta v zadnjem času še toliko bolj spodbudila izbruh pandemije Covid-19 in vojna v Ukrajini, ki še vedno traja. EU je v času pandemije namenila precej denarja za okrevanje državam v stiski za socialno, zdravstveno in tudi gospodarsko pomoč. Zaradi tega je seveda nastala velika finančna luknja, ki jo je treba zapolniti, in sicer najlažje z davki (Financial Transparency Coalition, 2023).

Na drugi strani pa imamo Rusijo, ki je dežela največjih oligarhov, katerih premoženje se kaže v razvpitih jahtah, zasebnih letalih, športnih avtomobilih in luksuznih nepremičninah. Ob začetku vojne z Ukrajino so vsem oligarhom premoženje, ki je bilo vidno, zaplenili in zapečatili. Tega pa je bilo glede na raziskavo, ki so jih naredili novinarji in prav posebej ustanovljena skupina **KleptoCapture**, ustanovljena 2. marca 2022, takoj po ruski invaziji nad Ukrajino, precej malo v primerjavi s tem, kar se, po predvidevanjih, skriva nekje v davčnih oazah (Financial Transparency Coalition, 2023).

Po ocenah organizacije Tax Justice Network (2023) naj bi svet v naslednjem desetletju zaradi davčnih oaz izgubil približno 4,7 bilijona dolarjev davčnih prihodkov, kar predstavlja resno izgubo sredstev, namenjenih javnim storitvam in blaginji. Pomanjkanje teh sredstev dodatno obremenjuje davkoplačevalce in lahko vodi do višjih davkov za preostale zavezanke.

Trenutno obstoječe regulative in nadzor niso zadostni za preprečevanje odtekanja kapitala v davčne oaze, kar omogoča podjetjem in premožnim posameznikom, da zmanjšajo svoje davčne obveznosti. V letu 2023 je bila ena izmed ključnih tem transparentnosti poziv k večjemu nadzoru nad davčnimi oazami in sprejetju večstranskih rešitev, kot je uvedba davčne konvencije pod okriljem Združenih narodov (ZN), ki bi okrepila sodelovanje med državami. Po mnenju organizacij je z večjo finančno transparentnostjo mogoče doseči

pravičnejše prispevke vseh subjektov v gospodarstvu ter omejiti globalno izogibanje davkom (Financial Transparency Coalition, 2023).

Več kot 140 držav se je zavezalo k izvajanju novega globalnega davčnega sporazuma, ki ga je predlagala OECD. Namen sporazuma je zagotoviti, da multinacionalna podjetja plačujejo najnižjo efektivno davčno stopnjo v višini 15 % na svoje dobičke. Cilj te politike je odpraviti prednosti, ki jih multinacionalna podjetja pridobijo z zaščito več milijard dolarjev dobičkov v davčnih oazah, ter zmanjšati spodbude za države, ki delujejo kot davčne oaze. OECD ocenjuje, da bo globalni minimalni davek (angl. Global minimum tax, v nadaljevanju GMT) zmanjšal pre nizko obdavčene dobičke za približno 80 %, saj zajema geografska območja, nacionalne dohodke in davčne strukture davčnih oaz. Države, ki so prej delovale kot davčne oaze, kot so Irska, Luksemburg, Švica in Barbados, po poročanju Financial Timesa uvajajo novo minimalno 15-odstotno davčno stopnjo za podjetja z dobičkom nad 750 milijonov evrov (812 milijonov dolarjev). OECD ocenjuje, da bo ta sprememba v prihodnjih letih zmanjšala preusmerjanje dobička za polovico. Potencialni vpliv GMT je bil osrednja tema razprav na letnem srečanju Svetovnega gospodarskega foruma leta 2024 v Davosu v Švici, kjer so poudarili pomen tega ukrepa kot prvega koraka k pravičnejšemu globalnemu davčnemu sistemu (Torkington, 2024).

Lucas Chancel, izredni profesor na Inštitutu za politične študije v Parizu, je v predavanju z naslovom Davki v gibanju poudaril, da je GMT pomemben prvi korak, vendar ne bo bistveno prispeval k odpravljanju splošne nepravilnosti v nacionalnih in svetovnih davčnih strukturah (Torkington, 2024).

3 SPLOŠNE ZNAČILNOSTI IN DELITEV DAVČNIH OAZ

OECD je leta 2000 pripravil prvi seznam davčnih oaz. Tabela 1 prikazuje države, ki se pojavljajo na različnih seznamih, so razvrščene po geografskih lokacijah. Ti davčni raji so običajno koncentrirani na določenih območjih, vključno s Karibi in Zahodnimi Indijami ter Evropo, lokacijami v bližini velikih razvitih držav. Skupaj jih je 50.

Tabela 1: Države, navedene na različnih seznamih davčnih oaz

Geografska lokacija	Država
Karibi/Zahodna Indija	Angvila, Antigva in Barbuda, Aruba, Bahami, Barbados, Britanski Deviški otoki, Kajmanski otoki, Dominika, Grenada, Montserrat, Nizozemski Antili, St. Kitts in Nevis, Sveta Lucija, St. Vincent in Grenadini, Turki in Caicos, Ameriški Deviški otoki

se nadaljuje

Tabela 1: Države, navedene na različnih seznamih davčnih oaz (nad.)

Geografska lokacija	Država
Srednja Amerika	Belize, Kostarika, Panama
Obala vzhodne Azije	Hongkong, Makav, Singapur
Evropa/Sredozemlje	Andora, Kanalski otoki (Guernsey in Jersey), Ciper, Gibraltar, Otok Man, Irska, Lihtenštajn, Luksemburg, Malta, San Marino, Švica
Indijski ocean	Maldivi, Mavricij, Sejšeli
Bližnji vzhod	Bahrajn, Jordanija, Libanon
Severni Atlantik	Bermudi
Pacifik, Južni Pacifik	Cookovi otoki, Marshallovi otoki, Samoa, Nauru, Niue, Tonga, Vanuatu
Zahodna Afrika	Liberija

Vir: prirejeno po Gravelle (2022).

Danes ta seznam izgleda nekoliko drugače. Glede na to, kako ga je opredelil Evropski svet, je predstavljen v nadaljevanju. Tabela 2 prikazuje pridobljene podatke, ki so nastali 20. februarja 2024 in govorijo o jurisdakcijah, ki so v različnih postopkih regulative z EU.

Tabela 2: Jurisdakcije, ki so v različnih postopkih regulative z EU

Faza postopka	Država
Države, ki ne sodelujejo z EU in niso v celoti izpolnile svojih zavez	Ameriška Samoa, Angvila, Antigva in Barbuda, Fidži, Gvam, Palav, Panama, Rusija, Samoa, Trinidad in Tobago, Ameriški Deviški otoki in Vanuatu
Države, ki sodelujejo z EU in imajo še neizpolnjene zaveze	Armenija, Belize, Britanski Deviški otoki, Kostarika, Curaçao, Esvatini, Malezija, Sejšeli, Turčija, Vietnam

se nadaljuje

Tabela 2: Jurisdakcije, ki so v različnih postopkih regulative z EU (nad.)

Faza postopka	Država
Države, ki sodelujejo z EU in nimajo neizpolnjenih zavez	Albanija, Andora, Argentina, Aruba, Avstralija, Bahami, Bahrajn, Barbados, Bermudi, Bocvana, Bosna in Hercegovina, Brazilija, Zelenortske otoki, Kanada, Kajmanski otoki, Čile, Kitajska, Kolumbija, Cookovi otoki, Dominika, Ferski otoki, Gruzija, Grenlandija, Grenada, Guernsey, Hongkong, Islandija, Indija, Indonezija, Otok Man, Izrael, Jamajka, Japonska, Jersey, Jordanija, Lihtenštajn, Makav, Maldivi, Marshallovi otoki, Mavricij, Mehika, Monako, Mongolija, Črna gora, Monserat, Maroko, Namibija, Nauru, Nova Kaledonija, Niue, Severna Makedonija, Norveška, Oman, Peru, Katar, Sveti Krištof in Nevis, Sveta Lucija, Sveti Vincencij in Grenadine, San Marino, Savdska Arabija, Srbija, Singapur, Južna Afrika, Južna Koreja, Švica, Tajvan, Tajska, Tunizija, Otoki Turks in Caicos, Združeni arabski emirati, Urugvaj in ZDA

Vir: lastno delo na podlagi Svet EU in Evropski svet (2024).

Da bi nekoliko lažje razumeli faze, sta prvi dve poenostavljeni:

1. Države, ki ne sodelujejo z EU in niso v celoti izpolnile svojih zavez – to so države na črnem seznamu.
2. Države, ki sodelujejo z EU in imajo še neizpolnjene zaveze – to so države na sivem seznamu.

V nadaljevanju so izpostavljene države, ki so v bistvu najbolj priljubljene za izbiro davčne oaze. Mogoče bi bilo predvidevati, da bodo to države s sivega seznama, pa temu ni tako. Vse pridobljene države iz vira, ki je bil posodobljen 23. julija 2024 (Global Citizen Solutions, 2024), so države, ki sodelujejo z EU in nimajo neizpolnjenih zavez.

Te države so: Kajmanski otoki, Švica, Luksemburg, Bermudi, Irska, Singapur, Nizozemska, Panama, Otok Man in Hongkong (Global Citizen Solutions, 2024). V nadaljevanju je razporejenih in opisanih 10 držav, ki so glede na svetovni položaj priljubljene in največkrat izbrane jurisdikcije.

3.2 Davčne oaze v Evropi

Režim o davčnih državah v Evropi je precej strog. Države morajo sodelovati in poročati svoja poslovanja tako EU kot tudi OECD. Države, ki v svetovnem gospodarstvu pomenijo veliko, se kljub svoji uglednosti nahajajo na seznamu davčnih oaz. Sama raziskava tega

področja nas pripelje do dodatnega spoznanja, kako države, kot so Švica, Luksemburg, med njimi tudi Nemčija, Avstrija in Francija na različne načine nudijo podjetjem, posameznikom in oligarhom različne možnosti, da se lahko izognejo plačevanju davkov. Ubrale so prav poseben način, zelo čist in predvsem zelo varovan sistem. Vse skupaj se je začelo v Švici, natančneje v Genavi (First Hand Films, 2021).

Mednarodna skladišča, tako imenovana prostocarinska območja (angl. Free Ports), naj bi kupljene izdelke skladiščila toliko časa, dokler niso odposlani v državo podjetja ali osebe, ki jih je kupila, in so tam po sistemu obdavčeni, da ne bi prišlo do dvojne obdavčitve. Ozadje tega pa je povsem drugačno. Ta skladišča so precej dobro urejena. Od zunaj surova zgradba je od znotraj luksuzna poslovna stavba z različnimi prostori in trezorji, ki kupcem ponuja varno mesto in skrivališče za hranjenje nakupov zelo visokih vrednosti. Največkrat se ta skladišča uporabljajo za skladiščenje umetnostih izdelkov, zlata, draguljev itd. (First Hand Films, 2021).

Ta sistem je v bistvu postal zelo dober za skrivanje in trženje vsega, kar se skriva v teh skladiščih. V dokumentarnem filmu Freeports: Lepota brezdavčnega skladiščenja (angl. Freeports: The Beauty of Tax Free Storage), posnetem leta 2021, je zelo natančno prikazano, kaj se lahko snema in kaj ne. Vzpostavljen sistem je vzbudil veliko vprašanj, kako to, da v skladiščih, ki so v praksi namenjena kratkoročnemu skladiščenju, nudijo ostalim dolgoročno skladiščenja tudi za deset ali dvajset let. Tega pa se ne poslužujejo samo davčne države, ampak tudi države, kot so Avstrija, Nemčija in Francija. Vse so namreč v preteklih letih odprle enaka ali podobna free port skladišča, kjer se zbirajo bogati in brez javnih dražb ali posrednikov uredijo kupčijo kar znotraj zgradbe, za katero ne ve nihče (First Hand Films, 2021).

Švica je bila nekoč dom številnih anonimnih bank, ki si danes tega več ne morejo privoščiti. Do tega so pripeljali pritiski EU in ostalih tujih organizacij, ki se borijo proti utaji davkov in si prizadevajo za pravično obdavčevanje. Leta 2018 se je Švica strinjala, da bo zagotavljala informacije o bančnih računih. Država ni izbrisana iz priljubljenih evropskih davčnih oaz. Tudi Rusija jo je označila kot jurisdikcijo, ki ne želi deliti pomembnih bančnih podatkov in informacij o imetnikih računov. Zaradi postopkov varovanja bančne tajnosti in obsega poslovanja v tujini je Švica uvrščena med države, ki sodelujejo z EU in nimajo neizpolnjenih zavez, a je še vedno pod drobnogledom, kaj se v državi dogaja. Kot sem omenil v uvodu, ima država dolgo zgodovino skrivanja sredstev, saj je bila med francosko revolucijo skrivališče za višji razred ljudi (Parietti, 2023).

Tudi nemške banke znajo dobro izkoristiti svoj položaj mejne države z Luksemburgom, kjer dobro izkoriščajo davčno okolje. Dolgoročni kapitalski dobički iz delnic so oproščeni davka, kar pomeni, da številne dividende podjetij niso obdavčene. Seveda pa je za to pogoj, da večinski delež v višini 10 % ali več ni v posesti, kar se nanaša na lastniški delež v podjetju, ki ga ima posameznik. V tem primeru to pomeni, da lastnik ne sme imeti v posesti več kot 10 % delnic podjetja. Če posameznik poseduje manj kot 10 % deleža podjetja, to pomeni,

da ima manjši vpliv ali nadzor nad podjetjem in je tako oproščen davka. Zaradi teh pogojev je Luksemburg postal privlačen za tuje države. Velik del njegove gospodarske uspešnosti temelji na privabljanju podjetij, ki izkoriščajo prednosti luksemburškega davčnega sistema. Se pa tukaj pojavljajo tveganja za finančno stabilnost države, saj se lahko zgodi, da ne bo več zaradi sprememb v davčnih predpisih privlačna za zunanja podjetja. Evropski oblikovalci politik so Luksemburg že večkrat pozvali k spremembam v davčni strukturi s ciljem povečanja davčnih prihodkov od podjetij in potrošnikov (Parietti, 2023).

Zelo davčno privlačno okolje za nerezidente je Irska. Iz zgodovina Irske vemo, da je ponujala nizke davčne stopnje od dohodkov pravnih oseb. Ti pogoji so spodbujali k selitvi poslovanja podjetij na ozemlje države zgolj na papirju. Višina davčne stopnje za podjetja je 12,5 %, umetniki pa na Irskem uživajo neobdavčen dohodek. Irski je uspelo privabiti 20 od 25 vodilnih svetovnih podjetij za finančne storitve ter 17 od 20 najuglednejših svetovnih bančnih institucij, kar kaže na pomen države kot globalnega finančnega vozlišča (Parietti, 2023). Čeprav Irska ni uradno označena kot davčna oaza, ponuja številne spodbude in priložnosti za tiste, ki se zanimajo za ustanovitev offshore podjetja na pragu Evrope. Nizka davčna stopnja na dobiček pravnih oseb, ki znaša 12,5 %, je privlačna značilnost irskega davčnega sistema, vendar so za tehnološka podjetja, kot so Google, Facebook in Apple (Offshore Protection, 2024d) še pomembnejše ugodnosti, ki jih omogoča Irska za znižanje davčne osnove. Med te ugodnosti spada tudi znižana 6,25-odstotna davčna stopnja za prihodke, povezane s patenti in intelektualno lastnino podjetij. Poleg tega Irska podjetjem ponuja pomembne spodbude za vlaganje v raziskave in razvoj, vključno z možnostjo povračila davkov za novoustanovljena podjetja, ki se ukvarjajo z raziskavami, tudi v primerih, ko ta podjetja ustvarjajo izgubo in niso zavezana plačilu davka od dohodkov pravnih oseb. Dodatno podjetja lahko izkoristijo 25-odstotno davčno olajšavo za raziskovalno-razvojne dejavnosti, kar še povečuje privlačnost Irske kot destinacije za inovacije in tehnološki razvoj (Gorton, 2024).

Nizozemska, ki je znana po svojih cvetočih tulipanih in kot priljubljena turistična destinacija, z nizkimi davki ustvarja privlačno okolje za delovanje tujih podjetij. Leta 2019 ji je uspelo neposredno pritegniti slabih 76 milijard evrov tujih naložb, s čimer se je uvrstila na prvo mesto prejemnic tujih naložb v Evropi. Postala je priljubljena destinacija mednarodnega kapitala, kar jo je pripeljalo do razcveta novih sedežev podjetij in podružnic zaradi svoje obravnave večnacionalnih davkov. Oprostitve, znane kot davčne oprostitve udeležbe, odpravljajo davčno obremenitev dividend in kapitalskih dobičkov, ustvarjenih zunaj države. Poleg tega so licenčnine in obrestna plačila prav tako oproščena davka. Vendar pa je Nizozemska z letom 2021 uvedla odtegnitveni davek na plačila subjektom, ki so ustanovljeni v jurisdikcijah z nizkimi davčnimi stopnjami (Parietti, 2023).

Otok, ki spada pod britansko krono, vendar ni del Združenega kraljestva, se nahaja v Irskem morju in nudi privlačno davčno okolje. Otok Man ima zelo privlačno okolje za mednarodna podjetja in posameznike, predvsem iz panog letalstva, e-iger in ladijskega prometa, zaradi visoke stopnje fiskalne avtonomije, kar mu zagotavlja široko samostojnost pri oblikovanju

in izvajanju davčnih in proračunskih politik. Znan je po ničelnem davku od dohodkov pravnih oseb, po neobdavčitvi kapitalskih dobičkov, oprostitvi davka na dediščino in nizki stopnji dohodnine. Trdno regulirano okolje ga visoko uveljavlja pri svoji preglednosti in sodelovanju z mednarodnimi davčnimi standardi. Kljub temu pa ga veliko število nerezidentov uporablja kot davčno učinkovito strategijo (Global Citizen Solutions, 2024).

3.3 Davčne oaze v Ameriki

Druga najpomembnejša angleško govoreča davčna oaza za Švico leži 700 km južno od Miamija in 750 km vzhodno od Mehike. Na tem mestu se v Karibskem morju nahaja skupina treh otokov: Veliki Kajman, Kajman Brac in Mali Kajman, ki sestavljajo Kajmanske otoke. Gre za eno najbolj priljubljenih davčnih oaz in četrto največje mednarodno finančno središče na svetu. Svoj dom na otokih so našle nekatere največje svetovne banke, zavarovalnice, hedge skladi, ki so precej bolj tvegani od tradicionalnih investicijskih skladov, so pa zato bolj donosni, in računovodske družbe. Otoki sodelujejo in spoštujejo predpise OECD in mednarodne skupnosti, ki se borijo proti pranju denarja, a ostajajo eden najvarnejših krajev za držanje osebnega in pravnega premoženja. Zakoni so zelo strogi, zato dobro ščitijo zasebnost posameznikov. Kljub preoblikovanju bančne prakse leta 2010 zaradi vpliva Združenega kraljestva, ki je želela doseči večjo preglednost, so mednarodne banke in podjetja močno prisotni. Ugodno davčno okolje ponuja nizke stopnje neposredne obdavčitve, kar pomeni, da ni davka na dohodek, davka na nepremičnine, davka na kapitalske dobičke, davka na izplačila plač in davčnega odtegljaja. Na otokih se zaračunavata samo dva davka. Uvozni davek 22 %, ki se zaračunava na večino uvoženega blaga, in kolkovina 7,5 %, ki se nanaša na nepremičninske transakcije (Offshore Protection, 2024c).

V Karibskem morju se nahaja še ena priljubljena davčna oaza. Panama je strateško umeščena na ožino, ki povezuje Severno in Južno Ameriko. Država je idealna za nerezidente, mednarodne vlagatelje in poslovneže. Panama je tudi odličen kraj za življenje in delo ter vlaganje v nepremičnine. Davčne ugodnosti so res visoke, panamska vlada ne zahteva davčnega poročanja, nerezidentne panamske mednarodne poslovne korporacije in panamske fundacije zasebnega interesa ne plačujejo nobenega davka na svoj dohodek, ne plačuje se davka na kapitalske dobičke, davka na kapital, davka na nepremičnine, davka na darila, davka na dediščino, davka na zaloge in še bi lahko naštevali. Na podlagi tega lahko brez težav sklepamo, zakaj je ena izmed najbolj priljubljenih davčnih oaz na svetu (Offshore Protection, 2024b).

1600 kilometrov od obale Floride v Atlantskem oceanu se nahaja še en priljubljen davčni otok, Bermudi. Poleg toplega vremena, ki je na otoku skozi celotno leto, Bermudi nimajo davka na dohodek, davka na dediščino ali davka od dohodka pravnih oseb. Davčne stopnje za zaposlene se gibljejo od 1,5 % dohodka za zaslužek do 43.000 EUR do 9,5 % za tiste, ki zaslužijo do 800.000 EUR na leto. Nad to vrednostjo letnega dohodka davka ni. Na

Bermudih je registriranih več kot 18.000 podjetij, vključno s številnimi vodilnimi globalnimi korporacijami. Kljub visokim letnim pristojbinam jih k poslovanju na Bermudih privlači močna pravna zaščita. Bermudi kot ozemlje pod britansko zaščito uporabljajo angleško pravo, kar je pomemben dejavnik pri odločitvah mednarodnih podjetij, ki izkoriščajo ugodno poslovno okolje te jurisdikcije. Angleška pravna tradicija zagotavlja stabilnost in zanesljivost, kar prispeva k njihovi privlačnosti za globalne vlagatelje. Vprašanje, ki se pojavlja, je, ali so Bermudi davčna oaza. Večina bi verjetno pritrdila, saj ponujajo številne davčne ugodnosti in pravno varnost. Vendar pa bi tisti, ki iščejo večjo finančno svobodo in manj regulacije, morda raje izbrali že prej omenjene Kajmanske otoke (Hill, 2022).

3.4 Davčne oaze v Aziji

Na prvi pogled Kitajska ni privlačna destinacija za vlagatelje. Bančni sektor je šibek, država in partijska oblast pa imata pomemben vpliv na ključne odločitve. Kljub gospodarski odprtosti Kitajska še vedno želi omejiti tuje naložbe na najnižjo možno raven. Poleg tega domača valuta, renminbi, ni v celoti konvertibilna. Vlagatelje odganjajo tudi omejene možnosti potovanja za tujce, premalo usposobljeno osebje v finančnem sektorju ter jezikovne ovire. Kljub temu pa je finančni trg Kitajske na drugi strani privlačnejši. Kitajska ima številne posebne gospodarske cone s posebnimi pravili, najpomembnejša prednost pa je finančno središče Hongkong. Medtem ko je naloga šanghajske finančne metropole predvsem omogočiti kitajskim podjetjem dostop do domačega kapitala, je Hongkong ključno finančno središče Kitajske za pridobivanje mednarodnega kapitala za podjetja s celinske Kitajske (Doll, 2008).

Hongkong se je 1. julija 1997 vrnil nazaj h Kitajski. Do tega datuma je bila država od leta 1898 del britanske kronske kolonije. Po vrnitvi pa je Hongkong izvolil lastno zakonodajo in ohranil svojo sodobno strukturo. Država je vodilno središče jugovzhodne Azije za finance in trgovino in je tretje največje finančno središče takoj za New Yorkom in Londonom. Že 20. leto zapored je Hongkong ocenjen kot najsvobodnejša gospodarska država na svetu, kar pa bi se lahko radikalno spremenilo z nedavno potezo Kitajske, da bi Hongkong obdržala pod svojim okriljem. Trenutno predstavlja eno najboljših možnosti za vzpostavitev večvalutnega poslovnega računa (do deset različnih valut) s spletnim bančništvom, ki ga ponujajo ene izmed največjih svetovnih bank. Kot ena vodilnih bančnih jurisdikcij zagotavlja stabilno in ugodno okolje za mednarodno poslovanje. Za odprtje računa ni potrebnih nobenih bančnih ali referenčnih pisem, potrebna je zgolj fizična prisotnost v banki v Hongkongu. Začetno minimalno stanje na računu je zahtevano v višini 10.000 hongkonških dolarjev (v nadaljevanju HKD), kar je približno 1150 EUR. Bančni račun se odpre v roku 3 delovnih dni po ustanovitvi podjetja v Hongkongu (HK) in po obisku podpisnika, kjer ni zahtevan obisk vseh direktorjev ali delničarjev podjetja. Gre za eno izmed najbolj enostavnih možnosti odpiranja bančnega računa, kar jih poznamo po svetu. Trenutna obdavčitev za lokalne korporacije je 16,5 %. Podjetja, ki imajo status nerezidenta ali so v lasti nerezidentov, lahko v Hongkongu izkoristijo številne davčne ugodnosti. Ena ključnih

značilnosti, ki Hongkong opredeljuje kot davčno oazo, je ničodstotna davčna stopnja na dohodek, ustvarjen izven njegovih meja. To pomeni, da lastniki podjetij, ki so registrirana v Hongkongu in so nerezidenti ter katerih ves dohodek izvira iz tujine, niso obdavčeni (Offshore Protection, 2024a).

V jugovzhodni Aziji Singapur velja za finančno prestolnico. To je eden od razlogov, zakaj podjetja običajno uporabljajo singapurske predpise, da bi se zakonito ognila davčnemu sistemu. Vsi bančni sistemi v državi so urejeni tako, da zagotavljajo visoko zasebnost, zato v nobenem primeru ne morejo uhajati nobene informacije. Vendar je treba opozoriti na to, da je singapurska vlada sprejela nove predpise, ki državi dovoljujejo dostop do informacij, kadar te izhajajo iz kazenskih zadev, ne glede na to, če so te informacije zaupne in zasebne narave. To je prišlo z uvedbo skupnega standardnega poročanja (angl. Common Reporting Standard, v nadaljevanju CRS), ki poziva davčne organe po vsem svetu, da pridobijo informacije od svojih finančnih institucij in jih vsako leto samodejno izmenjujejo z drugimi jurisdikcijami. V študiji, ki jo je leta 2018 pripravil Zucman, je bil Singapur uvrščen med tri najpomembnejše davčne oaze na svetu. Indeks finančne tajnosti iz istega leta ga je postavil na peto mesto, medtem ko ga je ITEP v svoji študiji iz leta 2017 uvrstil na sedmo mesto. Singapur poleg tega služi kot azijsko-pacifiška regionalna baza za številna velika tehnološka podjetja. Ta ugled si je pridobil zaradi svoje ugodne davčne zakonodaje, ki vključuje relativno nizke stopnje davka na dohodke pravnih oseb ter zaradi svoje vloge finančnega vozlišča, ki omogoča dostop do drugih uspešnih finančnih centrov v regiji, kot sta Tajvan in prej omenjeni Hongkong. Singapurska vlada je skozi leta izpopolnjevala svojo davčno politiko, da bi dosegla trenutno ugodno davčno okolje za tuje vlagatelje. Za premožne vlagatelje je davčna stopnja razmeroma nizka, saj znaša 24 % v najvišjem dohodkovnem razredu. Poleg tega je davek na dobiček podjetij 17 %, vendar je ta stopnja lahko dodatno znižana z različnimi davčnimi spodbudami, ki jih ponuja singapurska davčna uprava (angl. The Inland Revenue Authority of Singapore – IRAS). Med temi spodbudami so tudi delne in popolne oprostitve davka za zagonska podjetja, kar še dodatno krepi privlačnost Singapurja kot davčne oaze za tuje podjetnike in vlagatelje (Paul Hype Page, 2024).

3.5 Davčne oaze v Afriki

Na seznamu 10 najbolj priljubljenih davčnih oaz se ni znašla nobena od afriških držav. V enem izmed povzetkov del Šumi (2020) je zapisano: "Povsem lahko se zgodi, da se bo prihodnost planeta odigrala v Afriki". Celina bi lahko postala ključna za trajnostni razvoj in globalno prihodnost zaradi svojih naravnih virov, mlade populacije in kulturne moči. Posledica tega bi bila boljše gospodarstvo in zmanjšanje revščine (Fjeldstad in drugi, 2017).

Afrika predvsem zaradi bega kapitala v državah izgublja veliko, predvsem pri razvoju gospodarstva in pri kakovostnem mladem kadru, ki bi spodbujal novo gospodarstvo, a ga je zaradi revščine in bega kapitala premalo. Kako revna je Afrika, lahko prikažemo z odstotki, ki so bili izmerjeni med letoma 2011 in 2012, ko je dnevni dohodek na osebo znašal pod 1,

9 ameriškega dolarja, kar je predstavljalo 42,65 odstotkov prebivalstva. Denar, ki bi moral ostati v državi, ga peščica premesti drugam, ga akumulira in se tako izogne plačilu davka, ki bi pripomogel k nadaljnjemu razvoju države. Finančna nepreglednost tako v Afriki kot tudi drugje po svetu je eden od ključnih dejavnikov neenakosti. Velikemu deležu z najvišjim dohodkom in najvišjim premoženjem omogoča, da plačujejo zanemarljive davčne stopnje, medtem ko ostali plačujejo visoke davke, da bi financirali javne dobrine in dobrine, ki so nepogrešljive za razvojni proces (Fjeldstad in drugi, 2017).

4 POSTOPEK USTANOVITVE PODJETJA V DAVČNI OAZI

Pravni postopki ustanovitve podjetja v davčni oazi se lahko razlikuje glede na jurisdikcijo, za katero se odločimo. Splošno znani koraki, ki se najpogosteje uporabljajo oziroma so vključeni v proces ustanovitve, so naslednji (Untangle Legal, 2023):

- **Izbira države:** raziskati in poiskati je treba davčno oazo, ki najbolj ustreza našim poslovnim potrebam. Upoštevati moramo dejavnike, kot so davčne stopnje, pravni in regulativni okvir ter politična stabilnost države.
- **Izbira imena:** po izbrani davčni oazi moramo izbrati ime podjetja, ki je v skladu z lokalno konvencijo o poimenovanju.
- **Izbira direktorja:** v številnih davčnih oazah je treba imeti lokalnega direktorja oz. zastopnika podjetja, ki deluje kot uradna oseba ustanovljenega podjetja.

Predložitev zahtevane dokumentacije: pri predložitvi dokumentacije lahko prihaja do odstopanj glede na jurisdikcijo, vendar so splošno potrebni naslednji dokumenti:

- **Statut** – dokument zajema ime podjetja, naslov registriranega sedeža, namen, strukturo in druge ključne informacije.
- **Memorandum o ustanovitvi** – pravna izjava, ki jo podpišejo vsi prvotni delničarji in nakazuje namero ustanovitve podjetja. S podpisom se prav tako zavežejo k spoštovanju pravil in predpisov podjetja.
- **Potrdilo o ustanovitvi** – izdan pravni dokument pripravi vlada države davčne oaze in potrjuje uradno ustanovitev podjetja.
- **Dokazilo o identiteti in naslovu direktorjev in delničarjev** – to vključuje identifikacijske dokumente, ki jih izda državni organ, ter dokazilo o prebivališču, kot so računi za komunalne storitve ali bančni izpiski.
- **Delničarski sporazum** – v sporazumu so zajete pravice in obveznosti delničarjev ter njihov odnos do podjetja.
- **Sklep odbora** – dokument, ki ga podpiše upravni odbor, ki je uradna izjava o odobritvi podjetja in njihovih ključnih odločitvah.
- **Pooblastilo** – če tretja oseba prevzame odgovornost za ustanovitev podjetja v imenu ustanoviteljev ali direktorjev, bo morda potrebno pooblastilo, ki omogoča tej osebi, da deluje v njihovem imenu in zastopa njihove interese v postopku registracije.

- **Registracija podjetja pri državnih organih:** po pripravljeni dokumentaciji sledi naslednji korak – registracija podjetja pri lokalnih organih.

»To vključuje plačilo registracijskih pristojbin in zagotavljanje dodatnih informacij o poslovnih dejavnostih. Registracijske dokumente je treba predložiti ustrezni državni agenciji v državi davčne oaze v pregled in odobritev. To lahko vključuje registracijo podjetij v davčni organ ali drugo ustrezno agencijo. V večini držav davčnih oaz so pristojbine povezane z registracijo novega podjetja. Te pristojbine je treba plačati, preden se lahko zaključi postopek registracije« (Untangle Legal, 2023).

Pridobitev potrebnih licenc in dovoljenj: za delovanje podjetja v državi davčne oaze glede na naravo dela je treba pridobiti dodatne licence, ki najpogosteje zajemajo (Untangle Legal, 2023):

- poslovno licenco,
- davčno identifikacijsko številko,
- uvozna/izvozna dovoljenja,
- dovoljenje za zaposlovanje in
- okoljevarstvena dovoljenja.

Za poslovanje in upravljanje financ je treba na koncu še odpreti **bančni račun** v državi davčne oaze. Račun je potreben za poslovanje in skladnost z lokalnimi finančnimi predpisi (Untangle Legal, 2023).

4.1 Kaj vse nam danes omogoča splet?

V članku Brambusch in Kordes (2017) lahko preberemo, da je »lastni poskus pokazal, da je možno offshore podjetja prek interneta ustanoviti v samo nekaj minutah«. Od izbire vrste podjetja, oddaje potrebne dokumentacije do plačila pristojbin – vse to so opravila, ki se jih izvede popolnoma prek spleta, brez potrebe po fizični prisotnosti. Digitalizacija danes omogoča podjetnikom, da znižajo stroške in časovno obremenitev, povezano z registracijo podjetja, kar je še posebej privlačno za posameznike, ki iščejo hitro rešitev za ustanovitev podjetja v davčni oazi. Poleg hitre ustanovitve podjetja splet prinaša podjetnikom še številne dodatne prednosti. Med ključnimi ugodnostmi je dostop do spletnih platform, ki omogočajo takojšnje odprtje bančnih računov, najem virtualnih pisarn ter dostop do pravnih in računovodskih storitev na daljavo. Te platforme podjetjem omogočajo popolno administrativno podporo na daljavo, kar še dodatno poenostavi poslovanje (Brambusch in Kordes, 2017).

Kljub dostopnosti spletnih storitev pod ugodnimi pogoji ne smemo pozabiti na previdnost in zakonitost poslovanja. Medtem ko je ustanovitev offshore podjetja prek spleta izjemno enostavna, je ključnega pomena, da se podjetniki ali posamezniki zavedajo lokalne in mednarodne zakonodaje ter skladnosti z regulativnimi zahtevami (Brambusch in Kordes, 2017).

4.2 Izbira prave države – ključna izbira za nadaljnje poslovanje

Pri odločanju o selitvi poslovanja v eno izmed davčnih oaz je pomembno izbrati takšno, ki omogoča nemoteno nadaljevanje poslovanja brez tveganj, ki bi lahko negativno vplivala na delovanje podjetja. Ključni dejavniki pri izbiri davčne oaze so (Solomon, 2024):

- **Davčne stopnje** – oceniti je treba davčne stopnje na dohodek pravnih oseb, kapitalske dobičke in druge davke v državi. Nizke ali ničelne stopnje pomembno vplivajo na davčne obveznosti.
- **Pravno in regulativno okolje** – proučiti je treba pravni okvir, regulativno okolje in stabilnost države, vključno s kakovostjo pravnega sistema, zakonodajo in finančnimi predpisi.
- **Finančna zasebnost** – oceniti je treba raven finančne zasebnosti, vključno z zakoni o bančni tajnosti in sporazumi o izmenjavi informacij.
- **Gospodarska in politična stabilnost** – upoštevati je treba gospodarsko in politično stabilnost države za zmanjšanje tveganj, povezanih z vlaganjem in poslovanjem.
- **Infrastruktura in politična stabilnost** – proučiti je treba kakovost infrastrukture, razpoložljivost kvalificirane delovne sile in splošno poslovno okolje v državi. Ugodno poslovno okolje lahko olajša poslovanje in rast.
- **Davčne pogodbe in sporazumi** – razmisliti je treba, ali ima država sporazum o izogibanju dvojnemu obdavčevanju (angl. Double Taxation Avoidance Agreement – DTAA) ali druge davčne dogovore z drugimi jurisdikcijami.
- **Ugled in skladnost** – preveriti je treba skladnost države z mednarodnimi davčnimi standardi in predpisi ter njeno zavezanost boju proti utajam in pranju denarja.
- **Osredotočenost na panogo** – upoštevati je treba, ali je država primerna za določene panoge ali sektorje. Nekatere so morda bolj primerne za panoge, kot so finance, tehnologija ali ladijski promet.
- **Menjalni nadzor** – proučiti je treba devizni nadzor in omejitve pretoka kapitala ter njihovo vplivnost na repatriacijo kapitala in mednarodne transakcije.
- **Razpoložljivost strokovnih storitev** – preveriti je treba dostopnost pravnih, računovodskih in bančnih storitev za strateško načrtovanje in skladnost.

4.3 Stroški in omejitve ustanovitve

Stroški ustanovitve podjetja v davčnih oazah se precej razlikujejo. Na podlagi članka 8 najboljših davčnih oaz v letu 2024 (Théaud, 2024) je v nadaljevanju izdelana tabela 3, ki prikazuje stroške, časovni okvir, omejitve glede na izbrano državo in potrebni ustanovitveni kapital. Podatki o osnovnem kapitalu so bili pridobljeni s spletne strani OffShore CompanyCorp.

Tabela 3: Stroški, časovni okvir, omejitve ustanovitve podjetja in osnovni kapital v davčnih oazah

Država	Stroški ustanovitve	Čas	Omejitve	Osnovni kapital
Hongkong	Običajni stroški: 9053 HKD (≈ 1045 EUR)	1–4 delovne dni	– zahtevana sta vsaj en delničar in en direktor – ni obvezno, da so direktorji ali delničarji rezidenti, vendar morajo imeti lokalnega agenta	Osnovni kapital se lahko izda v kateri koli večji valuti. Običajno je izdan najmanj 1 HKD (≈ 0,12 EUR), običajno dovoljeno pa 10.000 HKD (≈ 1227 EUR).
Švica	Običajni stroški: 20.000–100.000 CHF, odvisno od pravne strukture (≈ 21.000–105.000 EUR) + notar	2–4 tedne	– potreben je vsaj en švicarski direktor – minimalni osnovni kapital – notarsko soglasje – poslovni načrt	Najnižji OK družbe z omejeno odgovornostjo in vplačani minimalni znesek (GmbH) je 20.000 CHF (≈ 21530 EUR). Nominalna vrednost delnic je najmanj 100 CHF (≈ 108 EUR).
Luksemburg	Običajni stroški: 12.000 EUR (stroški se razlikujejo glede na vrsto podjetja) + notar	nekaj tednov	– vsaj en direktor (rezident ali nerezident) – minimalni osnovni kapital – notarsko potrdilo – sedež – statut družbe	(SARL): Zahtevani kapital znaša 12.000 EUR, ki mora biti v celoti vplačan.
Nizozemska	Običajni stroški vključujejo enkratno provizijo 80,10 EUR (davčno priznana); zahteve za osnovni kapital so majhne (0,01 EUR OK za delniško družbo) + notar	običajno nekaj tednov	– dovoljenje za začasno prebivanje – delovno dovoljenje za nerezidente EU – poslovni načrt – naslov registriranega sedeža – dokumenti, specifični za panogo	Izdani kapital je lahko minimalen, že 0,01 EUR oziroma en cent v kateri koli drugi valuti.

se nadaljuje

Tabela 3: Stroški, časovni okvir, omejitve ustanovitve podjetja in osnovni kapital v davčnih oazah (nad.)

Država	Stroški ustanovitve	Čas	Omejitve	Osnovni kapital
Singapur	Vloga za ime podjetja 15 SGD (≈ 10 EUR), pristojbina za registracijo 300 SGD (≈ 208 EUR), pristojbina za nakup potrdila o ustanovitvi 50 SGD (≈ 34 EUR) + drugi administrativni stroški	običajno 1 delovni dan, max. do 2 meseca	– minimalno en direktor mora biti rezident Singapurja – lokalni tajnik podjetja mora biti imenovan v šestih mesecih po ustanovitvi	Najnižji je lahko 1 singapurski dolar ($\approx 0,70$ EUR). OK se lahko poveča kadar koli po ustanovitvi.
Kajmanski otoki	Relativno nizki stroški in dajatve za licenco, ki se začne pri 854 USD (≈ 815 EUR). Se pa te razlikujejo glede na višino OK	3–5 delovnih dni ali v 24 urah s hitro storitvijo	– tuja podjetja morajo zaprositi za trgovinsko in poslovno licenco	Običajno 50.000 USD (≈ 48.000 EUR).
Britanski Deviški otoki	Register BVI zaračuna pristojbino v višini 50 USD (≈ 48 EUR) za vložitev začetnega registra	v nekaj dneh	– zahtevana sta registrirani zastopnik na Britanskih Deviških otokih – določen naslov pisarne na otokih	Standardno 50.000 USD (≈ 48.000 EUR).
Združeni arabski emirati	Običajni stroški: od 15.000 AED do 50.000 AED ($\approx$ od 3600 EUR do 12000 EUR)	3–5 delovnih dni	– zahteve za dovoljenja, poslovanje, delničarja in kapitala se razlikujejo glede na vrsto podjetja in pristoje.	Običajno 1.000 AED (≈ 260 EUR).

Vir: lastno delo na podlagi Théaud (2024) in OffShore CompanyCorp (2020).

Iz tabele je razvidno, da je težko posplošiti običajne stroške, ki nastanejo ob ustanavljanju podjetja v davčni oazi, saj se ti razlikujejo glede na posamezno državo. Kljub temu pa pregled omogoča lažjo izbiro države glede na specifično področje poslovanja, ki nas zanima.

5 DAVČNA OPTIMIZACIJA IZ PRAKSE: ZAŠČITA IN UPRAVLJANJE PREMOŽENJA

Namen zaključne strokovne naloge je predstaviti način pravilne uporabe davčnih oaz na način, da jih koristimo tako, da pri tem ne prihaja do kršitev, ki imajo lahko resne pravne posledice. Da lahko dobro razumemo delovanje davčnih oaz, je treba razumeti tako njihov teoretični kot praktični vidik uporabe.

V nadaljevanju raziskave so predstavljeni rezultati kvalitativne raziskave, izvedene s poglobljenimi intervjuji treh strokovnjakov s področja davčnih oaz, ki ponujajo vpogled v praktični vidik njihove uporabe. Širše predstavljen cilj zaključne strokovne naloge nam bo podal odgovor na zastavljeno vprašanje: »Katera mednarodna davčna okolja so najugodnejša za podjetnike z vidika ustanavljanja novega podjetja?«.

5.1 Metodološki okvir in struktura analize

Poglaviten del raziskave nam daje podroben pregled desetih najbolj priljubljenih jurisdikcij v zadnjem obdobju. Te so razvrščene glede na kontinente: Evropo, ZDA, Azijo in Afriko. V izbranih državah je sledila analiza davčnih ugodnosti, zakonodajnih in poslovnih pogojev ter drugih ključnih značilnosti, ki jih države ponujajo za ustanovitev podjetij.

Teoretični del naloge je podkrepjen z izvedbo treh intervjujev, ki so podrobneje predstavljeni v nadaljevanju naloge, celotna vsebina vprašanj in odgovorov pa je vključena v priloge. Prvi intervju je bil opravljen z odvetnikom in podaja pravno stališče, drugi z osebo, ki posluje v Panami, ter tretji s predstavnikom Finančne uprave Republike Slovenije (v nadaljevanju FURS). Analiza temelji na primerjavi možnosti in izzivov, ki jih prinaša poslovanje v davčnih oazah, ter na njihovih praktičnih izkušnjah glede prenosov premoženja, upravljanja podjetij in davčne optimizacije.

5.2 Prenos premoženja izven rezidenčne države

Da bi zakonito prenesli premoženje v davčno oazo in s tem dosegli ugodnejše davčne pogoje brez pravnih posledic, je ključno, da so izpolnjeni vsi zakonski pogoji in poslovni razlogi, kot je pojasnil odvetnik (Intervju 1). Pravilna izbira države je pomembna, saj imajo različne davčne oaze različne prednosti. Na primer že sosednja Hrvaška ponuja nižje davčne stopnje (12 % za prihodke do 1 milijona evrov), kar je privlačno za podjetja, ki želijo zmanjšati svojo davčno osnovo.

Pomembno je, da se prenos premoženja ne izvaja zgolj zaradi izogibanja davkom, ampak temelji na zakonitem poslovnem razlogu, kot je prestrukturiranje podjetja ali združitvev kapitala v holding strukturo. Odvetnik poudarja, da mora biti prenos pravilno zastavljen in usklajen z lokalno ter mednarodno zakonodajo, saj lahko napačno zastavljena podjetja ali prenosi privedejo do davčnih inšpekcij in drugih pravnih posledic ali pa te hitro zapadejo v kategorijo davčne utaje.

Pri selitvi poslovanja je izjemno pomembno, da podjetniki natančno proučijo davčne zakonitosti države, kamor se selijo, ter ali je prenos premoženja v skladu z zakonodajo obeh držav (Slovenije in izbrane davčne oaze). FURS aktivno spremlja transakcije in preverja, ali so bili pred prenosom premoženja ustrezno plačani davki v Sloveniji (Intervju 3).

5.3 Upravljanje podjetja v davčni oazi

Za zakonito upravljanje podjetja v davčni oazi brez pravnih posledic je ključno, da podjetje deluje skladno s pravili, kot je "place of effective management", kot je pojasnil odvetnik (Intervju 1). Podjetje mora imeti v davčni oazi dejansko prisotno vodstvo, direktorja in zaposlene in ne zgolj poštni nabiralnik, kar po navadi hitro nakazuje na davčno utajevanje. S pravo strukturo podjetja v davčni oazi se podjetniki izognejo obtožbam, ki bi lahko kasneje imele resne pravne posledice.

Gospod iz Paname (Intervju 2) je pojasnil, da je zakonito upravljanje podjetja v Panami možno zaradi ugodnih pogojev, ki jih zagotavlja država. Razložil je, kako upravlja svoji dve podjetji v Panami. Prvo je v carinsko prostem območju, ki omogoča boljše pogoje za poslovanje, kot je izogibanje visokim carinskim dajatvam. Drugo podjetje deluje znotraj rednega panamskega pravnega sistema. Upravljanje podjetij je tam preprostejše zaradi nižjih davčnih obremenitev, saj podjetje plačuje zaposlenim približno 800 dolarjev na mesec, pri čemer podjetje prispeva le 7,5 % za zavarovanje, preostanek pa krijejo zaposleni. Poleg tega podjetje ne prispeva za pokojninski sklad, kar dodatno zmanjšuje stroške poslovanja. Pokojnina je 100 % obveznost zaposlenega. Čeprav so nadzorne zahteve v Panami postale strožje, je s skrbnim vodenjem računovodskih evidenc mogoče uspešno in zakonito upravljati podjetje brez pravnih posledic.

Omembe vreden je tudi podatek, da plače izobraženih ljudi ne odstopajo tako močno, kot je to morda znano drugje po svetu. Plače višje izobraženih oseb so v primerjavi z ostalimi zaposlenimi v sorazmerju 1 proti 2, kar pomeni, da oseba z univerzitetno izobrazbo ne bo presegla dvakratnika plače 800 dolarjev.

5.4 Najboljše rešitve za zniževanje davka v Sloveniji brez pravnih posledic

Odvetnik (Intervju 1) je poudaril, da lahko podjetja v Sloveniji zakonito zmanjšujejo davčne obveznosti z uporabo zakonodajnih olajšav. Ena najboljših rešitev je ustanovitev holdinga,

ki omogoča zakonito zniževanje davčne osnove z uporabo olajšav na kapitalske dobičke in dividende. To pomeni, da so dividende podjetij, ki so v lasti holdinga in za katera ta poseduje najmanj 10 % delež v podjetju neprekinjeno vsaj 24 mesecev, oproščene davka. Ta zakonodaja je bila oblikovana v skladu z Zakonom o davku od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-2), Ur. l. RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18, 66/19, 172/21, 105/22 – ZZNŠPP, 12/24 in 100/24, (71. člen ZDDPO-2).

Takšna holding struktura je še posebej primerna za podjetnike, ki imajo v lasti več podjetij ali kapitalskih deležev, saj omogoča lažje upravljanje in poenostavitev lastniške strukture. Pomembno pa je, da so vsi prenosi deležev ustrezno dokumentirani in izvedeni v skladu z zakonodajo, saj lahko nepravilnosti pri dokumentaciji ali poslovanju privedejo do dodatnih pregledov in zapletov z davčnimi organi, kot je FURS.

6 SLOVENIJA IN DAVČNE OAZE

6.1 Vpliv davčnih oaz na poslovanje v Sloveniji

Po mnenju FURS (Intervju 3) imajo davčne oaze močan vpliv na poslovanje v Sloveniji, saj zmanjšujejo davčne prihodke države in izkrivljajo konkurenco. To lahko vodi do izrinjanja manjših, lokalnih podjetij, ki imajo manj možnosti za izkoriščanje davčnih olajšav. Podjetja, ki prenesejo premoženje v davčne oaze, lahko znižajo svoje davčne obveznosti, kar vodi do zmanjšanja slovenske davčne osnove. To zmanjšuje razpoložljiva sredstva za financiranje javnih storitev (zdravstvo, šolstvo, infrastruktura in socialne storitve), kar negativno vpliva na širše gospodarstvo in povečuje možnosti obdavčitve drugih davčnih zavezancev. To povzroča pritisk na višanje davčnih obremenitev, kar lahko negativno vpliva na raven potrošnje in naložb v Sloveniji. Poleg tega podjetja, ki uporabljajo davčne oaze, pridobijo nepravilno konkurenčno prednost pred podjetji, ki pošteno poslujejo in plačujejo davke v Sloveniji.

FURS poudarja, da so davčne oaze pogosto povezane z davčnimi utajami in pranjem denarja, saj države, ki so na črnem seznamu davčnih oaz, pogosto ne zagotavljajo zadostne transparentnosti in mednarodnega sodelovanja pri izmenjavi informacij (OECD, Erozijska davčne osnove in preusmerjanje dobička (angl. Base erosion and profit shifting, v nadaljevanju BEPS)). Slovenija sodeluje v sistemu avtomatične izmenjave informacij, katere glavni namen je izmenjava informacij med državami članicami o finančnih računih tujih rezidentov, kar omogoča boljši nadzor nad premoženjem, ki se prenaša v davčne oaze.

6.2 Priporočila za Slovenijo

FURS (Intervju 3) priporoča več ukrepov za omejitev negativnih učinkov davčnih oaz na slovensko gospodarstvo. Prvi korak je okrepitev mednarodne izmenjave davčnih informacij

in sodelovanje z OECD pri implementaciji pobud, kot je BEPS, ki preprečuje erozijo davčne osnove in prenašanje dobičkov v države z nižjimi davki. Pravila o nadzorovanih tujih družbah (angl. Controlled Foreign Corporation, v nadaljevanju CFC) že delujejo v Sloveniji in zahtevajo, da slovenski rezidenti poročajo o dobičkih nadzorovanih družb v davčnih oazah, ki niso ustrezno obdavčeni v tujini.

Dodatno FURS priporoča strožje ukrepe za transparentnost glede lastništva podjetij, ki poslujejo v davčnih oazah, in povečanje davčnih stopenj za transakcije z jurisdikcijami, ki so na črnem seznamu. Ti ukrepi bi zmanjšali privlačnost davčnih oaz in omogočili pravičnejše obdavčenje podjetij, ki poslujejo v Sloveniji.

Poleg teh ukrepov bi lahko tudi Slovenija razmislila o izboljšanju konkurenčnosti svojega davčnega sistema. Na primer, na Hrvaškem podjetja z letnimi prihodki, nižjimi od 1 milijona evrov, plačujejo nižjo stopnjo davka na dobiček kot podjetja z večjimi prihodki. Takšen sistem bi lahko uvedli tudi v Sloveniji, da bi zmanjšali motivacijo za selitev malih podjetij v tujino in spodbudili, da ostanejo v domačem gospodarskem okolju. S tem bi se povečala privlačnost Slovenije kot poslovne destinacije in dolgoročno okrepila davčna baza.

7 SKLEP

V strokovni zaključni nalogi smo raziskali različne vidike mednarodnih davčnih oaz ter pridobili pomembna znanja o ustanavljanju podjetij v ugodnih davčnih jurisdikcijah. S pomočjo analize smo prišli do ključnih korakov za ustanovitev offshore podjetij v državah, ki ponujajo ugodne davčne pogoje, kar je bil glavni cilj naloge. Predstavili smo tudi praktične usmeritve za premagovanje izzivov, s katerimi se soočajo posamezniki in podjetja pri vstopu v mednarodno davčno okolje. Tako smo opredelili najboljše možnosti za tiste, ki iščejo davčno optimizacijo v skladu z zakonodajo.

Pomemben vpogled v dejansko uporabo davčnih oaz in izzive smo pridobili s tremi opravljenimi intervjuji. Odvetnik je v svojem intervjuju poudaril, da je smiselno najprej proučiti davčne možnosti v Sloveniji, preden se odločimo za selitev v tujino. Podjetnik iz Paname je izpostavil kompleksnost in visoke stroške slovenskega davčnega sistema. Ta posluje trenutno v Panami, kjer uživa več davčnih ugodnosti. FURS pa je opozoril na negativne posledice davčnih oaz za slovensko gospodarstvo, saj prenos kapitala v davčne oaze zmanjšuje obdavčitev v Sloveniji in s tem obremenjuje druge davkoplačevalce.

Proces pridobivanja intervjujev je razkril omejitve pri deljenju strokovnega znanja na področju davčnih oaz. Zaradi občutljive narave te teme je bil dostop do sogovorcev in strokovnjakov omejen, kljub temu pa so izvedeni trije intervjuji omogočili poglobljen vpogled v prakso in njeno obravnavo.

Strinjamo se lahko, da je za ustanovitev podjetja v davčnih oazah potreben premišljen pristop in preudarna mera upoštevanja ostalih dejavnikov, kar je pokazala tudi raziskava. Ključno

je pametno izbrati lokacijo, način upravljanja podjetja in davčno rezidenco, saj oblasti, kot je FURS, pozorno spremljajo finančne transakcije in obdavčljive dogodke.

Na začetku strokovne naloge smo si zastavili raziskovalno vprašanje: Katera mednarodna davčna okolja so najugodnejša za podjetnike z vidika ustanavljanja novega podjetja? Na podlagi opravljene teoretične raziskave smo pridobili potrebne odgovore o tem, kje vse najdemo davčne oaze, katere jurisdikcije so za nas primerne, kakšne prednosti ponujajo takšna davčna okolja in kakšni začetni stroški so povezani z vzpostavitvijo novega načina poslovanja. S pomočjo opravljenih intervjujev smo si izbiro precej olajšali. Prvi občutek o enostavnem prestopu v davčno oazo se je nekoliko razblinil in nas prizemljal. Na začetku imamo na voljo dve hitri možnosti. Prva možnost je, da poiščemo podobne rešitve, kot nam jih ponujajo davčne oaze, v zakonskem in pravnem sistemu Slovenije. Druga možnost pa je, da izberemo najbolj ugodno davčno oazo glede na naše zahteve, način poslovanja in nadaljnji razvoj ter se preselimo tja in postanemo rezidenti. Vse ostale možnosti so precej bolj zapletene. Ne moremo trditi, da niso izvedljive, vendar za njih potrebujemo veliko znanja in morda tudi nekaj zunanje pomoči.

Specifičnega odgovora na vprašanje, katero davčno okolje je najbolj ugodno za izbiro, ni enostavno podati. Vsak posameznik ali podjetje se odloča drugače. Izbira običajno poteka tako, da se na podlagi podanih zahtev naredi raziskava, pregleda ponujene možnosti in izbere tisto, ki ima najbolj ugodne pogoje ter zagotavlja mir, varnost premoženja in brezskrbno nadaljnje poslovanje

Kot je bilo podrobneje obravnavano v poglavju 5.4, smo odgovor na raziskovalno vprašanje utemeljili predvsem na podlagi intervjuja z odvetnikom (Intervju 1). Ta je izpostavil, da slovenska zakonodaja omogoča zakonite možnosti za optimizacijo davčnih obveznosti, med katerimi je ključna ustanovitev holdinga. Takšna struktura omogoča znižanje davčne osnove z uporabo olajšav za kapitalske dobičke in dividende. Skladno z 71. členom ZDDPO-2 so dividende oproščene davka, če holding poseduje najmanj 10 % delež v podjetju neprekinjeno vsaj 24 mesecev. Ta ugotovitev potrjuje, da lahko podjetniki z uporabo razpoložljivih zakonitih rešitev v Sloveniji učinkovito upravljajo svoje davčne obveznosti brez uporabe davčnih oaz.

LITERATURA IN VIRI

1. 24ur.com. (2019, 27. december). *Roglič eden od slovenskih športnikov, ki so rešitev poiskali v tujini*. <https://www.24ur.com/sport/ostalo/roglic-13.html>
2. Berkhout, E. (2016, 16. september). *Identifying & listing corporate tax havens*. https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/d45d38e5-a71e-468e-acbe-48649a28d7e6_en
3. Bošković, R. (2016, 22. maj). *Porezne oaze: Na tajnim računima od Paname do Lihtenštajna pohranjeno je 32 milijuna dolara!*

- <https://www.jutarnji.hr/globus/svijet/porezne-oaze-na-tajnim-racunima-od-paname-dolihstenstajna-pohranjeno-je-32-bilijuna-dolara-4067859>
4. Brambusch, J. in Kordes, H. (2017, 8. november). *Wie man eine Offshorefirma gründet*. <https://www.capital.de/wirtschaft-politik/wie-man-eine-offshorefirma-gruendet-31087384.html>
 5. Casanegra de Jantscher, M. (1976, 1. marec). *Tax havens explained: The advantages and disadvantages of tax havens, and how they operate*. <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/022/0013/001/article-A011-en.xml>
 6. Chen, J. (2024, 23. maj). *Institutional Investor: Who They Are and How They Invest*. Pridobljeno 8. septembra 2024 s <https://www.investopedia.com/terms/i/institutionalinvestor.asp>
 7. Čeranič, N. (2014). *Analiza izbranih davčnih oaz v Evropi* (diplomsko delo). Fakulteta za upravo Univerze v Ljubljani.
 8. Dežović, S. (2018, 12. julij). *Nastanak i razvoj poreskih rajeva*. <https://www.cefi.edu.rs/wp-content/uploads/2018/09/2.-NASTANAK-I-RAZVOJ-PORESKIH-RAJEVA.pdf>
 9. Deloitte International Tax Source. (2024). *Deloitte Tax guides and highlights*. <https://dits.deloitte.com/#TaxGuides>
 10. Doll, N. (2008, 25. februar). *Fluchtpunkte fürs Geld in Asien*. <https://www.welt.de/wirtschaft/article1720992/Fluchtpunkte-fuers-Geld-in-Asien.html>
 11. Drobnič, D. (2021, 14. julij). *Davčne oaze – privilegij finančnih elit*. <https://svetkapitala.delo.si/finance/davcne-oaze-privilegij-financnih-elit/>
 12. Excellent Consultants Ltd. (brez datuma). *What is an offshore company?* <https://www.offshore-excellent.com/en/explanation.html>
 13. Financial Transparency Coalition. (2023, 13. januar). *Financial transparency and tax justice: Five key trends in 2023*. <https://financialtransparency.org/financial-transparency-tax-justice-five-key-trends-2023/>
 14. Finančna uprava Republike Slovenije. (brez datuma). *Mednarodno obdavčenje*. https://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/mednarodno_obdavcenje/#c107
 15. First Hand Films. (2021). *Freeports – The Beauty of Tax Free Storage* [YouTube]. <https://www.youtube.com/watch?v=CKlor8vuiEY>
 16. Fjeldstad, O., Jacobsen, S. K. in Ringstad, P. H. (2017). *Lifting the veil of secrecy: Perspectives on international taxation and capital flight from Africa*. <https://www.cmi.no/publications/6382-lifting-the-veil-of-secrecy#author-details>
 17. Global Citizen Solutions. (2024, 23. julij). *Tax haven countries: Getting more bang for your buck*. Pridobljeno 6. septembra 2024 s <https://www.globalcitizensolutions.com/tax-haven-countries/>
 18. Gorton, D. (2024, 22. marec). *Is Ireland a Low Tax Haven?* Pridobljeno 23. novembra 2024 s <https://www.investopedia.com/ask/answers/060316/why-ireland-sometimes-referred-tax-haven.asp>

19. Gravelle, J. G. (2022, 6. januar). *Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion*. <https://sgp.fas.org/crs/misc/R40623.pdf>
20. Hill, H. (2022, 19. september). *Is Bermuda a Tax Haven in 2023? 3 Intriguing Reasons to Live in Bermuda*. <https://www.libertymundo.com/index.php/2022/09/19/is-bermuda-a-tax-haven/>
21. Icaza, González-Ruiz & Alemán, Panama. (2021, 11. november). *New Accounting Records Requirements in Panama*. <https://icazalaw.com/2021/12/new-accounting-records-requirements-in-panama/>
22. Ilić, M. (2018, 12. marec). *Ko so se drugi pobijali, je Švica izvažala*. <https://svetkapitala.delo.si/ikonomija/ko-so-se-drugi-pobijali-je-svica-izvazala/>
23. Investitor. (2019, 10. september). *Poreske oaze: Koliko je novca skriveno na tajnim računima*. <https://investitor.me/2019/09/30/poreske-oaze-koliko-je-novca-skriveno-na-tajnim-racunima/>
24. Kanton Zug. (brez datuma). *Blockchain, Fintech, IT*. https://economy.zg.ch/en/cluster/blockchain_fintech_it#blockchain
25. Leffel, T. (2024, 31. avgust). *How Much Does It Cost to Go Through the Panama Canal?* [objava na blogu]. Pridobljeno 8. decembra 2024 s <https://www.cheapestdestinationsblog.com/2013/07/19/how-much-does-it-cost-to-go-through-the-panama-canal/>
26. Leis, L. (2019, 19. november). *Collective Awareness: The Transformation of Tax Havens*. <https://www.ie.edu/insights/articles/collective-awareness-the-transformation-of-tax-havens/>
27. Ministrstvo za digitalno preobrazbo. (2024, 4. januar). *Splošno o davkih*. Pridobljeno 8. decembra 2024 s <https://spot.gov.si/sl/teme/splosno-o-davkih/>
28. OffShore CompanyCorp. (2020, 19. september). *Države/jurisdikcije*. Pridobljeno 21. novembra 2024 s <https://www.offshorecompanycorp.com/si/sl/countries>
29. Offshore Protection. (2024a, 3. avgust). *Is Hong Kong a Tax Haven?* Pridobljeno 15. septembra 2024 s <https://www.offshore-protection.com/hong-kong-financial-centers>
30. Offshore Protection. (2024b, 17. julij). *Is Panama a Tax Haven?* Pridobljeno 14. septembra 2024 s <https://www.offshore-protection.com/panama-tax-havens>
31. Offshore Protection. (2024c, 3. avgust). *Is the Cayman Islands a Tax Haven? Offshore Jurisdiction Review*. Pridobljeno 14. septembra 2024 s <https://www.offshore-protection.com/cayman-islands-tax-haven>
32. Offshore Protection. (2024d, 3. avgust). *Is Ireland a Tax Haven?* Pridobljeno 22. september 2024 s <https://www.offshore-protection.com/ireland-tax-havens>
33. Parietti, M. (2023). *The Top 10 European Tax Havens*. Pridobljeno 9. septembra 2024 s <https://www.investopedia.com/articles/wealth-management/121515/top-10-european-tax-havens.asp>
34. Paul Hype Page. (2024, 5. september). *Why Is Singapore a Tax Haven?* Pridobljeno 18. septembra 2024 s <https://www.paulhypepage.com/why-is-singapore-a-tax-haven/>
35. Replika. (brez datuma). *Vas zanima poslovanje v davčnih oazah?* <https://www.replika.si/vas-zanima-poslovanje-v-davcnih-oazah>

36. Shaxson, N. (2017). *Otoki zakladov*. Založba Cicerion.
37. Solomon. (2024, 13. april). *Best Tax Haven Countries for US Companies & Citizens*.
<https://startupsnofilter.com/startup-taxes/tax-haven-countries/>
38. Spudić, I. (2017). *Porezna evazija i porezne oaze kao međunarodna mjesta izbjegavanja plaćanja poreza* (diplomsko delo). Veleučilište u Karlovcu.
39. Svet EU in Evropski svet. (2024, 24. oktober). *Seznam EU z jurisdikcijami, ki niso pripravljene sodelovati v davčne namene*.
<https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/#0>
40. Šumi, I. (2020). *Povsem lahko se zgodi, da se bo prihodnost planeta odigrala v Afriki*.
<https://ckz.si/docs/publications/journals/281/281-033-049.pdf>
41. Šutanovac, L. (2017, 27. julij) *Kakšna je razlika med koncernom in holdingom?*
<https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/kaksna-je-razlika-med-koncernom-holdingom>
42. Tax Justice Network. (2020, 24. september). *“Our tax systems are programmed to fail”*:
Tax Justice Network comment on FACTI report on global tax abuse.
<https://taxjustice.net/press/our-tax-systems-are-programmed-to-fail-tax-justice-network-comment-on-facti-report-on-global-tax-abuse/>
43. Tax Justice Network. (2023, 25. julij). *World to lose \$4.8 trillion to tax havens over next decade unless UN tax convention adopted, countries warned*. Pridobljeno 7. septembra 2024 s <https://taxjustice.net/press/world-to-lose-4-7-trillion-to-tax-havens-over-next-decade-unless-un-tax-convention-adopted-countries-warned/>
44. Théaud, B. (2024, 22. avgust). *8 Best Tax Haven Countries in 2024* [objava na blogu].
<https://statrys.com/blog/best-tax-haven-countries>
45. Torkington, S. (2024, 2. februar). *What does the OECD global minimum tax mean for global cooperation?* <https://www.weforum.org/stories/2024/02/oecd-minimum-tax-rate/>
46. Untangle Legal. (2023, 27. april). *Incorporating a company in Tax Haven countries: Legal Compliance and Requirements*.
<https://www.untanglelegal.com/post/incorporating-a-company-in-tax-haven-countries-legal-compliance-and-requirements>
47. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2), Ur. l. RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18, 66/19, 172/21, 105/22 – ZZNŠPP, 12/24 in 100/24.
48. Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Ur. l. RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22 in 131/23 – ZORZFS.
49. Zakon o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS), Ur. l. RS, št. 131/23 in 81/24.
50. Zucman, G. (2013). *Skrito bogastvo narodov: raziskava o davčnih oazah*. Založba Sophia.

PRILOGE

Priloga 1: Intervju 1 – opravljen z odvetnikom, partnerjem in direktorjem odvetniške družbe

Kaj so najpogostejši razlogi, da podjetja ali posamezniki prenesejo premoženje v davčne oaze?

Najpogostejši razlogi za prenos premoženja v davčno oazo je, da si posamezniki ali podjetja želijo na ta način plačevati manj davka od dobička. Prenos premoženja se dogaja predvsem zaradi optimizacije kapitalskih dohodkov – je pa nujno, da za tem stoji nek tehten poslovni razlog. Zelo tanka je meja med davčno optimizacijo in davčno utajo.

Poznamo veliko "gostilniških" debat, kjer se posamezniki med sabo pogovarjajo, kako so sami ali njihovi prijatelji ustanovili podjetje v davčni oazi, a gre tukaj v večini primerov vse za davčne utaje, saj podjetja pravilno ne zastavijo in z njim upravljajo. Veliko slovenskih podjetij se odloča, da svoje premoženje predstavljajo na Hrvaško, ki je znana davčna oaza, kjer so boljši pogoji: do 1 mio evrov prihodka velja znižana davčna stopnja 12 %, nad 1 mio prihodkov je 18 % obdavčitev (standardna stopnja). V Sloveniji je nekoliko drugače, imamo 22 % DDV na dohodek od dobička. Ta je bil do konca leta 2023 19 %, od leta 2024 zaradi poplav in sanacij nastale škode pa je ta prešel na stopnjo 22 %. Davek naj bi bil začasen, a kot je običajno za Slovenijo, bo ta ostal.

Kako zakonito upravljati s premoženjem v davčnih oazah v skladu z mednarodno in slovensko zakonodajo?

Za koga je to primerno? Za nekoga, ki ima veliko podjetij in bo vse prenesel na eno mesto, ker mu je lažje vse skupaj koordinirati.

Place of effective manager: ko izberemo jurisdikcijo, ki nam najbolj ustreza, tam ustanovimo podjetje in na položaj postavimo enega direktorja – če prenesemo podjetje v tujino, primer Ciper, je pomembno, da tam izberemo direktorja, lahko tudi vodstvo in zaposlene, da podjetje dejansko funkcionira in deluje. To podjetje dela za nas in mi s tem nismo nič povezani. Nimamo vpliva na delovanje, če nismo zadovoljni s poročili, ki jih prejmemo, preprosto zamenjamo direktorja in gremo naprej.

Primer določenih podjetij, ki so ustanovljena v davčnih oazah – imajo samo nabiralnik in to je to. Po navadi so ta podjetja narejena tako, da gre v večini primerov, kot sva omenila že v prejšnjem odgovoru, za utajo davkov in ne za zniževanje in prenos davčne stopnje.

Katere države so zanimive?

- CIPER
- LUKSEMBURG zahteva minimalno investicijo 6 milijonov za ustanovitev holding družbe, ki imajo ugodnosti glede davka na kapitalske dobičke.

- NIZOZEMSKA – če ima podjetje vsaj 10 % lastniškega deleža v drugi družbi in ta delež obdrži za trajanje 12 mesecev, lahko izkoristi davčne olajšave in izključitve dobička iz obdavčitve v Nizozemski.
- MALTA – ima precej zapleten sistem. Na Malti je standardna stopnja davka na dobiček pravnih oseb 35 %, vendar lahko podjetja uveljavijo vračilo davka, kar v praksi lahko zniža efektivno davčno stopnjo na 5 % ali manj, če se dobički delijo kot dividende tujim delničarjem.
- HRVAŠKA – kapitalski dobički se obdavčijo po stopnji 18 % oziroma po znižani davčni stopnji 12 %.

Zakaj je Slovenija dobra:

- Ustanovitev holdinga v Sloveniji omogoča zelo dobre pogoje.
- Holding ustanovimo takrat, kadar imamo v lasti več podjetij ali tako veliko podjetje, da ga ne želimo razdeliti po posameznih področjih.
- Seznam KIDO – gre za zbirko sporazumov, ki jih Slovenija sklene z drugimi državami, da bi preprečila dvojno obdavčevanje dohodkov in premoženja.

Kakšen davek plačujejo multinacionalke?

Od leta 2021 je OECD dosegel, da velike multinacionalke plačujejo minimalni davek 15 %. Velika podjetja, ki so nekoč plačevala nizke davke od dobička, morajo to sedaj tudi plačevati.

Uporabna orodja za aktualne informacije o mednarodnem davčnem sistemu?

Zelo uporabno orodje za pridobivanje teh podatkov je Deloitte International Tax Source (2024). Stran omogoča dostop do podrobnih vodičev o davčnih pravilih v različnih državah, primerjave davčnih sistemov in informacij o sporazumih o izogibanju dvojnega obdavčevanja, kar olajša globalno davčno načrtovanje.

Stopnje plačevanja davka

STOPNJE PLAČEVANJA DAVKA (glede na leta + upoštevati moramo dokapitalizacijo – od tega se šteje ponovno).

Če leta 2000 ustanovimo podjetje z začetnim kapitalom 10000 EUR, bomo imeli stopnje 25 % (0–5 let), 20 (5–10 let), 15 % (10–15 let), po 15 letih je ta stopnja = 0. Leta 2020 smo naredili dokapitalizacijo še 10.000 EUR in se nam bo od skupaj 20.000 EUR OK ponovno štel novo vplačanih 10.000 EUR.

Prenos premoženja izven rezidenčne države

– Kateri so najpogostejši pravni postopki za prenos premoženja v davčno oazo?

Podjetja se najpogosteje odločajo za to premestitev, kadar imajo za to res nek poslovni razlog. To je delovanje v državi davčne oaze ipd.

– Katere pravne ovire se lahko pojavijo pri prenosu premoženja izven rezidenčne države?

Največja ovira je tukaj plačilo davka, ki se zgodi. Prenos premoženja ni tako enostaven, kot to izgleda na prvi pogled.

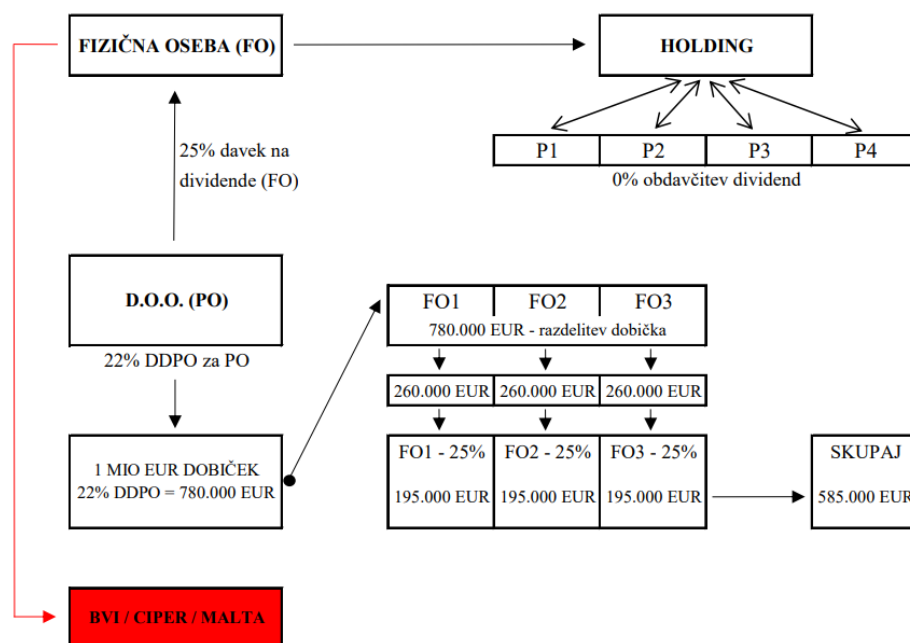
Če želimo postati rezident tuje države, vzemimo za primer Hrvaške, ki je davčna oaza in je naša vzhodna sosed. Postati hrvaški rezident pomeni, da bi se moral tam preseliti. Če imamo družino, avto, službo itd., je to vse treba preseliti na Hrvaško. Otroci začno obiskovati šolo na Hrvaškem in vse davke plačujemo na Hrvaškem.

– Kako to najlažje storiti?

Če ustanovimo podjetje v davčni oazi z namenom, da bi skrili naše premoženje, to ne bo tako enostaven prenos, saj nam to ne bo nič pomagalo pri zniževanju plačevanja davka od izplačila dobička na pravno osebo, saj nam bo vedno za petami FURS, ki ga ne bodo zanimale te zadeve. Še vedno bomo dolžni plačati 25 % davek na dohodek.

Če se odločimo, da bi želeli odpreti podjetje v davčni oazi, lahko najprej za primer pogledamo, kaj lahko storimo v Sloveniji, da bi si znižali plačevanje davkov na dobiček. Spodaj je prikazana struktura izplačevanja dividend fizičnih oseb, plačevanja davkov pravnih oseb ustanovljenega holdinga v Sloveniji in ustanovitve podjetja v davčni oazi:

Slika 1: Struktura dividend fizičnih oseb, plačevanja davkov pravnih oseb ustanovljenega holdinga v Sloveniji in ustanovitve podjetja v davčni oazi

Vir: lastno delo.

LEGENDA:

FO – fizična oseba

PO – pravna oseba

DDPO – davek od dohodkov pravnih oseb

BVI – (ang. British Virgin Islands) Britanski Deviški otoki

V tem primeri smo vzeli, da je družba z omejeno odgovornostjo naredila 1 milijon evrov dobička. Obveznost, ki jo ima d. o. o., je, da na dobiček plača davek od dohodkov pravnih oseb, ki je v letu 2024 22 % (Ministrstvo za digitalno preobrazbo, 2024).

Od narejenega dobička se konec leta plača DDPO in dobiček, namenjen za dividende, je 780.000 EUR. Ker imajo podjetje v solastništvu tri osebe, se bo teh 780.000 EUR razdelilo na tri, torej 260.000 EUR na osebo. Ko vsak od treh lastnikov prejme svoj izplačani delež, mora še odvesti 25 % davek na dividende.

Fizična oseba, ki je lastnik podjetja, mora od izplačane dividende plačati 25 % davek na dividende, ki ga določa Zakon o dohodnini (ZDoh-2), Ur. l. RS, št. 13/11 - uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19, 66/19, 39/22, 132/22 – odl. US, 158/22 in 131/23 – ZORZFS. Ko se to opravi, bo vsak od lastnikov podjetja dobil izplačani dobiček v višini 195.000 EUR.

V primeru, da ena fizična oseba upravlja z več podjetji hkrati, pa lahko ustanovi holding in ta prinaša veliko prednosti. Podjetja v Sloveniji, vključno s tistimi, ki so del holding struktur, plačujejo davek na dobiček po standardni stopnji 19 %, kot je določeno v ZDDPO-2. Vendar je bila za leto 2023 uvedena začasna sprememba, ki zvišuje davčno stopnjo na 22 %, kar je skladno s 64. členom Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS), Ur. l. RS, št. 131/23 in 81/24, od davčne osnove za leta 2024, 2025, 2026, 2027 in 2028 (Ministrstvo za digitalno preobrazbo, 2024; 64. člen ZORZFS). Ta ukrep je bil sprejet kot odgovor na povečanje proračunskih potreb zaradi gospodarskih izzivov, kot so inflacija, energetska kriza in obnova po naravnih nesrečah. Namen tega ukrepa je povečanje državnih prihodkov za kritje teh stroškov.

Pri izplačevanju dobička iz podjetij v holding strukturi, ki so rezidenti Slovenije, so dividende v določenih primerih oproščene davka. Če holding družba poseduje najmanj 10 % deleža v podjetju neprekinjeno vsaj 24 mesecev, so prejete dividende oproščene obdavčitve. Ta oprostitvev je v skladu s slovensko zakonodajo in sporazumi o izogibanju dvojnega obdavčevanja (71. člen ZDDPO-2). Če pa ti pogoji niso izpolnjeni, se prejete dividende za pravne osebe obdavčijo po stopnji 19 %, kar je splošna stopnja obdavčitve dohodka iz kapitala v Sloveniji (16. člen ZDDPO-2) oziroma 22 % zaradi zvišane davčne stopnje. Ta struktura omogoča učinkovito izogibanje dvojni obdavčitvi dohodkov v holding strukturah, medtem ko hkrati zagotavlja skladnost s slovensko in mednarodno davčno zakonodajo.

Fizična oseba oziroma rezident Slovenije lahko odpre podjetje v davčni oazi. Ko se odloči, katera jurisdikcija je najbolj ustrezna za poslovanje in nadaljnjo vizijo, tam odpre podjetje. Podjetja v davčnih oazah se najpogosteje odpirajo za zniževanje davčne osnove in varovanja svojega premoženja. Kot rezident Slovenije v primeru izplačila dobička, ki ga je ustvarilo podjetje v tujini, bo to upoštevano v dohodnini v takšni meri, kot bi to izplačilo bilo narejeno v Sloveniji.

V sodobnem davčnem sistemu je Slovenija del mednarodnih pobud, katerih cilja sta preprečevanje izogibanja davkom in povečanje transparentnosti. Ena najpomembnejših takšnih pobud je OECD-jev program za samodejno izmenjavo davčnih informacij. Program omogoča, da države, vključno s Slovenijo, redno izmenjujejo podatke o finančnih računih rezidentov, ki imajo prihodke ali premoženje v tujini. To pomeni, da lahko FURS pridobi informacije o dohodkih, ki jih slovenski rezidenti ustvarijo v tujih podjetjih, vključno s tistimi v davčnih oazah.

Na podlagi teh informacij lahko FURS preveri, ali so bili dohodki ustrezno prijavljeni in obdavčeni v Sloveniji. Slovenija uporablja rezidenčni sistem obdavčitve, kar pomeni, da so vsi dohodki slovenskih rezidentov, ne glede na to, kje so ustvarjeni, obdavčljivi v Sloveniji, (Finančna uprava Republike Slovenije, brez datuma). Če slovenski rezident izplača dobiček iz podjetja, ustanovljenega v davčni oazi, ta prihodek velja za dohodek iz kapitala, ki je obdavčen po stopnji 25 % (132. člen ZDoh-2) .

Pomembno je, da se slovenski rezidenti, ki ustvarjajo prihodke v tujini, zavedajo svojih obveznosti glede poročanja teh dohodkov. Če se dohodki ne prijavijo ustrezno, lahko FURS sproži preiskavo in odmeri davek za nazaj, vključno z obrestmi in kaznimi, saj Slovenija deluje v skladu z mednarodnimi standardi transparentnosti . Dodati je še pomembno, da se ne glede na prvi odstavek 132. člena stopnja dohodnine od dobička iz kapitala znižuje vsakih pet let imetništva kapitala in znaša po dopolnjenih petih letih imetništva kapitala 20 % in po desetih letih imetništva kapitala 15 % (132. člen ZDoh-2).

Kako se vrednoti prodaja podjetij:

EBIDA (zmanjšanje za fin.) X multiplikator – (nekatera podjetja se prodajo tudi po 15-kratniku (telekomunikacijska podjetja ipd.), a tega je precej malo).

Priloga 2: Intervju 2 – opravljen s podjetnikom, ki je imel naprej podjetje v Dominikanski republiki, nato v Panami, kjer posluje in živi še danes

Podjetnik prihaja iz Logatca. S svojim poslovanjem je začel v Sloveniji s trgovinsko in gostinsko dejavnostjo. Poslovanje mu je teklo dobro, a je bil zaradi zavisti določenih posameznikov ves čas deležen nepotrebnih vprašanj in kontrole inšpekcije ipd.

Zakaj ste se odločili za ustanovitev podjetja v Panami?

Sam nad Slovenijo in njihovo politiko nisem najbolj navdušen. Je ena slabših in bolj zahtevnih držav za ustvarjanje dobrega poslovanja v Evropi. Visoki davki, prispevki in ostale dajatve vzamejo veliko.

Po ločitvi v Sloveniji sem se odločil, da grem na drug konec sveta, kjer sem spoznal tudi svojo novo partnerico. Izbral sem Dominikansko republiko. Po nekaj časa, ko sem tam nekoliko spoznal trg, sem opazil, da vozniki avtomobilov in ostalih vozil veliko uporabljajo rabljene pnevmatike. To se mi je zdela odlična poslovna priložnost, zato se nisem preveč obiral in začel sem z delom.

V Dominikansko republiko sem najprej začel uvažati rabljene gume z Nizozemske in še nekaj ostalih držav, a so se pojavljale težave z dolgimi dobavnimi roki, kar ni najboljše delovalo. To pa tudi ni bila edina težava, ki sem jo imel. Na začetku so bili v državi s strani Kitajske podkupljeni tisti, ki so narekovali pravila, da so čim lažje prodajali nove in poceni pnevmatike, zato je bil uvoz rabljenih gum zelo drag. Carina na ostale stvari res ni bila visoka, na pnevmatike pa skoraj takšna, kot je bila sama vrednost/cena pnevmatik. Zraven tega so bili Dominikanci precej slabi plačniki, ki so tudi želeli za malo denarja novo ali skoraj novo pnevmatiko, zato sem začel razmišljati o novih možnostih. Vedel sem, da je lahko poslovanje s tem uspešno in dobičkonosno, zato sem obiskal Panamo. Videl sem, da je tam zahtevnost ljudi nižja in zelo kmalu za tem sem svoje poslovanje preselil tam.

V Panami imam ustanovljeni dve podjetji. Enega v carinsko prostem območju. To območje omogoča ugodnejše pogoje poslovanja mojega in ostalih podjetij. Zraven tega imam še ustanovljeno podjetje v sami Panami, kjer veljajo običajni zakoni, podobno kot v drugih državah. Plačujejo se standardne davčne politike, carine in predpisi. Odločitev za Panamo je nastala predvsem zaradi carinsko prostega območja, ki omogoča izogib carinskih stroškov, kjer je bilo v Dominikanski republiki s tem precej težav.

Kakšne so bile največje prednosti in izzivi pri prenosu premoženja v davčno oazo?

Ker sem se v Sloveniji ločil, sem svoje celotno premoženje, ki sem ga imel, zapustil svoji nekdanji ženi.

Kako ste se lotili prenosa premoženja iz Slovenije v davčno oazo?

Celotno premoženje, ki sem ga imel v Sloveniji, sem pustil v Sloveniji in začel popolnoma iz nule v Dominikanski republiki.

Ali ste naleteli na pravne ali davčne ovire pri tem postopku?

Žal za to nimam odgovora, saj se s tem postopkom nisem nikoli srečal.

Ali ste v davčni oazi ustanovili podjetje z namenom reinvestiranja? Če da, kakšni so bili postopki?

Trenutno v Panami poteka celotno poslovanje mojega podjetja, tako da se investicije, ki se, če se dogajajo, dogajajo v Panami. Glede na to, da so mi država in njena pokrajina ter ozračje zelo pri srcu, si želim v prihodnosti usmeriti še v turizem, zato investicij izven države zaenkrat ne vidim oziroma jih ne načrtujem.

Kako vaše podjetje v davčni oazi vpliva na poslovanje vaših slovenskih podjetij?

V Sloveniji sem nekaj časa nazaj najprej posloval prek podjetja, ki ni bilo v moji lasti. Šlo je za odkup rabljenih pnevmatik. Nekaj let nazaj pa sem ustanovil svoje podjetje, ki nadaljuje to, kar sem že počel. Poslovanji podjetij v Panami in v Sloveniji sta popolnoma neodvisni, vsako podjetje ima svoje zaposlene, ki upravljajo podjetje, tako da delujeta vsaka zase.

Po zaključenih zastavljenih vprašanjih je beseda stekla še naprej:

Podjetnik ima svoje podjetje v Panami. Kljub ugodnostim, ki jih ima v državi, pravi, da potrebuješ vseeno nekaj začetnega kapitala, vsaj v njegovem primeru, kjer uvaža pnevmatike, kjer še pred prodajo nastanejo stroški transporta, carinjena in plačila dobavitelju in to je treba držati. Na podjetju ima zaposlenih nekaj ljudi. Te plačuje nekje 800 dolarjev na mesec. Plačila zavarovanja so nekoliko drugačna kot pri nas v Sloveniji, ta celoten strošek ne bremeni delodajalca, ampak je ta deljen 50 : 50. Podjetje tako plača 7,5 % zavarovanja/osebo oziroma na zaposlenega. Pokojnina je 100 % obveznost zaposlenega. Tukaj podjetje ne plačuje nič. Če se zaposleni odloči, da ne bo plačeval v sklad za pokojnino, lahko ta denar porabi sprti oziroma posamezniki sami ocenijo, ali se želijo sploh upokojiti in prejemati pokojnino ali bodo delali, dokler bodo lahko, nato pa za njih skrb prevzamejo otroci ali kdo drug oziroma koristijo denar, ki so si ga privarčevali s preteklim delom.

Zanimivo je tudi to, da se plače izobraženih ljudi ne razlikujejo tako močno, kot je to morda znano drugje po svetu. Plače so v sorazmerju nekje 1 proti 2, kar pomeni, da oseba z univerzitetno izobrazbo ne bo presegla dvakratnik 800 dolarjev, kolikor plačuje podjetnik svoje zaposlene v podjetju. Plače univerzitetno izobraženih ljudi so okoli 1600 dolarjev.

Panama je v letu 2021 sprejela nov zakon številka 254, ki povečuje nadzor nad računovodskimi evidencami (Icaza, González-Ruiz & Alemán, 2021). Kot je tudi sam

omenil, se je nadzor kar precej povečal, zato je potrebno usklajeno stanje denarja na računu in izdanih računov, v nasprotnem primeru nastanejo težave, takšnega nadzora v preteklosti ni bilo, se je pa to sedaj spremenilo in poostrilo.

Z vzpostavitvijo Panamskega kanala v letu 1914 je država postala še toliko bolj zanimiva. Takrat je šlo za enega najpomembnejših inženirskih dosežkov v zgodovini, ki povezujejo Atlantski in Tihi ocean prek Paname. Za Panamo je ta prehod pomenil tudi dodaten gospodarski dohodek, saj na primer tovarne ladje, odvisno od teže, velikosti in značilnosti tovora, plačajo za prehod od 60.000 do 300.000 ameriških dolarjev (Leffel, 2024).

Podjetnik je prepotoval veliko sveta, vse od Azije, Avstralije, Evrope, Afrike, kjer deluje v nekaj državah, in kjer je podkupovanje nekaj normalnega, ter Amerike. Bil je zelo iskren, da mu Amerika ni všeč. Tam je svet precej zmešan. Sam zase trdi, da je zelo težko na enem mestu in da je zelo vesel, da se je odločil in odpotoval na drug konec sveta. Slovenci imamo v sebi prirojeno zadevo, da smo zelo navezani na dom in tisto, kar imamo, kar zgradimo ipd. Zraven tega pa nam zavist gleda že skoraj čez ušesa. Če bi bilo tega manj in bi se veselili, malo manj obremenjevali in se ne sekirali, če nam danes nekaj ni uspelo, kot je to spoznal pri prebivalcih Panami, bi bil svet lepši in boljši. Povedal je tudi, da je v Sloveniji poslovanje kar oteženo, saj vsak počne kar vse. Konkurenca je velika, trg pa je zelo majhen. Tega v Panami ni, tam se ve, kdo je glavni za neko področje, vsaj v regiji, in to obvlada. Prav tako je manj demokracije kot tukaj pri nas, zato se preprosto ne dovoli, da kar vsak dela vse.

Priloga 3: Intervju 3 – odgovori na vprašanja so bili pridobljeni s pomočjo notranjih strokovnjakov FURS-a

Kako FURS gleda na prenos premoženja v davčne oaze?

FURS obravnava davčne oaze kot jurisdikcije, kjer so davčne stopnje zelo nizke ali jih sploh ni, hkrati pa te države ne zagotavljajo zadostnega mednarodnega sodelovanja na področju izmenjave informacij. Slovenija v praksi uporablja EU-seznam nesodelujočih jurisdikcij, ki ga EU redno posodablja. Ta seznam vsebuje države, ki ne izpolnjujejo mednarodnih standardov glede transparentnosti, poštenih davčnih praks in preprečevanja škodljivih davčnih shem. Poleg EU-seznama Slovenija upošteva tudi mednarodne smernice in priporočila OECD. Pri prenosih premoženja v takšne jurisdikcije je eden glavnih ciljev FURS-a preveriti, ali so bili ustrezni davki v Sloveniji plačani pred prenosom premoženja. Pri tem uporabljajo različne mehanizme nadzora, kot so:

- mednarodne izmenjave informacij (v sodelovanju z OECD),
- sodelovanje z drugimi finančnimi upravami,
- spremljanje finančnih transakcij in prenosov premoženja,
- pregled transakcij povezanih družb.

Slovenski davčni zavezanci morajo prijaviti vse svoje prihodke, vključno s tistimi, ki izhajajo iz virov v tujini, kar vključuje premoženje v davčnih oazah. FURS spremlja in preverja, ali so davčni zavezanci prijavili vse svoje dohodke in ali so pravilno obračunali davčne obveznosti v skladu s slovensko davčno zakonodajo. Če je ugotovljeno, da premoženje v tujini ni bilo prijavljeno ali so bili davki znižani z zlorabo mednarodnih sporazumov, lahko FURS uvede inšpekcijske nadzore ter odmeri dodatne davčne obveznosti, prekrške ali celo kazenski postopek.

FURS se aktivno bori proti t. i. agresivnemu davčnemu načrtovanju, pri katerem podjetja in posamezniki izkoriščajo zakonodajne vrzeli in različne davčne režime za prenos dobička v države z nižjimi davčnimi stopnjami. Čeprav takšne prakse niso vedno nezakonite, so pogosto v nasprotju z načelom poštenega obdavčenja. FURS je pri nadzoru prenosov premoženja v davčne oaze še posebej pozoren na transakcije, ki so ekonomsko neupravičene in služijo zgolj izogibanju davkom.

FURS sodeluje tudi z OECD v okviru pobude BEPS, katere cilj je preprečevanje erozije davčne osnove in prenašanje dobičkov v države z nižjimi davki. Z implementacijo direktiv in priporočil OECD se Slovenija zavezuje k boljši mednarodni izmenjavi informacij, kar FURS-u omogoča lažje sledenje transakcijam in premoženju, ki se prenesejo v tujino.

Katere zakonske omejitve obstajajo za slovenske rezidente, ki poslujejo z davčnimi oazami?

Slovenski davčni rezidenti so dolžni prijaviti vse svoje dohodke, vključno s prihodki, ki so ustvarjeni v tujini, kar zajema tudi premoženje in prihodke v davčnih oazah. ZDoh-2 določa, da morajo davčni rezidenti prijaviti vse prihodke, ki jih ustvarijo v tujini, ne glede na to, ali so bili ti prihodki obdavčeni v tuji državi ali ne.

Davčno rezidentstvo: če je posameznik rezident Slovenije, se obdavči na podlagi svetovnega dohodka. To pomeni, da morajo davčni rezidenti prijaviti vse dohodke, ki jih ustvarijo kjerkoli na svetu, tudi v davčnih oazah.

ZDDPO-2 določa, da morajo slovenski rezidenti, ki poslujejo s povezanimi osebami v davčnih oazah, upoštevati načela o transfernih cenah. To pomeni, da morajo biti vse transakcije z osebami v davčnih oazah izvedene po tržnih pogojih, kot bi bile med nepovezanimi osebami (t. i. načelo "arm's length"). FURS lahko zahteva dokumentacijo, ki dokazuje, da so bile cene v teh transakcijah skladne s tržnimi pogoji. Če se ugotovi, da transferne cene niso skladne s tržnim načelom, lahko FURS v nadzoru ugotovi pravilno davčno osnovo in odmeri dodatni davek.

CFC pravila, ki izhajajo iz ZDDPO-2 in so del EU Direktive Sveta (EU) 2016/1164 o izogibanju davkom (ATAD), omejujejo možnosti, da bi slovenski rezidenti prenašali dobičke v davčne oaze prek nadzorovanih tujih družb. Po teh pravilih mora slovenski rezident poročati o dobičku nadzorovane tuje družbe (v davčni oazi) kot o svojem dohodku in ga obdavčiti v Sloveniji, če ta dobiček ni bil ustrezno obdavčen v tujini. S tem se prepreči umetno zmanjševanje obdavčljivega dobička v Sloveniji.

V skladu z Direktivo Sveta 2011/16/EU o administrativnem sodelovanju (DAC6) morajo svetovalci in davčni zavezanci poročati FURS-u o določenih čezmejnih aranžmajih, ki imajo značilnosti izogibanja davkom. To velja tudi za transakcije, ki vključujejo davčne oaze. Poročati je treba o vseh čezmejnih dogovorih, ki vključujejo države z nizko stopnjo obdavčitve ali jurisdikcije, ki ne spoštujejo mednarodnih standardov transparentnosti.

Slovenija sodeluje v mednarodnih shemah za avtomatično izmenjavo informacij o finančnih računih, kot so CRS in Zakon o skladnosti obdavčevanja tujih računov (angl. Foreign Account Tax Compliance Act, v nadaljevanju FATCA) (sporazum z ZDA). Glavni cilj CRS je avtomatična izmenjava informacij med državami članicami o finančnih računih tujih rezidentov, da bi se zmanjšala davčna utaja. Med državami članicami EU pa se izmenjava podatkov o finančnih računih izvaja na podlagi Direktive Sveta 2014/107/EU (v nadaljnjem besedilu: DAC2), s katero je bilo razširjeno področje uporabe obvezne avtomatične izmenjave, ki jo določa 8. člen Direktive Sveta 2011/16/EU.

Kakšen je vpliv poslovanja v davčnih oazah na slovensko davčno politiko in gospodarstvo?

Eden največjih vplivov poslovanja v davčnih oazah na slovensko gospodarstvo je zmanjšanje davčnih prihodkov. Podjetja in posamezniki, ki prenašajo premoženje v davčne oaze ali tam ustvarjajo dobičke, pogosto iščejo načine za izogibanje plačevanju davkov v Sloveniji. To zmanjšuje davčno osnovo in vodi do manj pobranih davkov na:

- dohodek pravnih oseb,
- dohodek fizičnih oseb (dohodnina),
- DDV (če se posli odvijajo v davčnih oazah namesto v Sloveniji),
- prispevke za socialno varnost.

Izguba davčnih prihodkov vpliva na zmanjšano sposobnost države, da financira javne storitve, kot so zdravstvo, šolstvo, infrastruktura in socialne storitve. To ustvarja pritisk na povečanje obdavčitve drugih davčnih zavezancev, kar lahko negativno vpliva na potrošnjo in investicije v Sloveniji.

Podjetja, ki poslujejo prek davčnih oaz, lahko zaradi nižjih davčnih obremenitev pridobijo nepravilno konkurenčno prednost v primerjavi s podjetji, ki pošteno poslujejo in plačujejo davke v Sloveniji. Podjetja, ki uporabljajo davčne oaze za znižanje stroškov, lahko ponujajo nižje cene ali pa si privoščijo večje dobičke, kar izkrivlja konkurenco na trgu. Neenaka davčna obravnava spodkopava enakost med podjetji in dolgoročno škoduje slovenskim podjetjem, ki delujejo skladno z davčno zakonodajo. To lahko vodi tudi do izrinjanja manjših, lokalnih podjetij z manj možnostmi za izkoriščanje davčnih vrzeli.

Države članice OECD so se s podpisom Večstranskega sporazuma med pristojnimi organi o avtomatični izmenjavi informacij o finančnih računih (v nadaljnjem besedilu: Večstranski sporazum) zavezale k avtomatični izmenjavi informacij o finančnih računih z drugimi jurisdikcijami. Med podpisniki tega sporazuma je bila leta 2014 tudi Slovenija, s čimer se je zavezala k izmenjavi podatkov na podlagi CRS.

Zaradi izgube prihodkov, ki jih povzroča poslovanje v davčnih oazah, lahko država čuti potrebo po povišanju obdavčitve drugih zavezancev, da bi nadomestila izgubo. To pomeni, da so pošteni davčni zavezanci bolj obremenjeni, saj morajo kriti izpad davčnih prihodkov.

Višja obdavčitev obremenjuje potrošnjo in investicije, kar negativno vpliva na gospodarsko rast. Prav tako lahko višji davki spodbudijo še večje število podjetij in posameznikov k iskanju načinov za zmanjšanje svojih davčnih obveznosti, kar vodi v začaran krog zmanjševanja davčnih prihodkov.

Poslovanje z davčnimi oazami je pogosto povezano tudi s pranjem denarja in drugimi oblikami finančne kriminalitete. Davčne oaze zaradi nizkih zahtev po preglednosti in

pomanjkljivega nadzora omogočajo skrivanje premoženja in nezakonito pridobljenih sredstev.

Ko slovenski davčni zavezanci opazijo, da nekateri posamezniki ali podjetja uspešno izkoriščajo davčne oaze in se izogibajo plačilu davkov, se zmanjšuje zaupanje v davčni sistem. To lahko vodi do večje davčne nepokorščine tudi med drugimi zavezanci, ki postanejo manj pripravljeni plačevati davke, če menijo, da sistem ni pravičen. Zmanjšano zaupanje v davčni sistem lahko povzroči večje vrzeli v obdavčitvi in težave pri zbiranju prihodkov, kar dodatno škodi gospodarstvu.

Ali FURS predlaga kakršne koli reforme glede uporabe davčnih oaz?

FURS kot davčni organ nima neposredne zakonodajne pristojnosti za predlaganje reform, vendar s svojimi aktivnostmi in ugotovitvami pogosto prispeva k oblikovanju davčne politike in predlogov za spremembe zakonodaje. Pri tem tesno sodeluje z Ministrstvom za finance ter drugimi državnimi organi in mednarodnimi organizacijami. V okviru boja proti uporabi davčnih oaz se FURS zavzema za ukrepe, ki omejujejo škodljivo davčno prakso in povečujejo transparentnost. Nekateri ključni ukrepi, ki jih FURS podpira ali izvaja, so opisani spodaj.

1. Spodbujanje mednarodne izmenjave davčnih informacij

Eden od ključnih načinov za omejevanje uporabe davčnih oaz je avtomatična izmenjava davčnih informacij med državami. FURS podpira mednarodne pobude, kot so:

CRS: Slovenija je članica globalnega sistema avtomatične izmenjave informacij o finančnih računih, ki omogoča dostop do podatkov o finančnih računih slovenskih rezidentov v tujih bankah, vključno z davčnimi oazami. Med državami članicami EU se izmenjava podatkov o finančnih računih izvaja na podlagi Direktive Sveta 2014/107/EU (v nadaljnjem besedilu: DAC2), s katero je bilo razširjeno področje uporabe obvezne avtomatične izmenjave, ki jo določa 8. člen Direktive Sveta 2011/16/EU.

Izmenjava podatkov o finančnih računih na podlagi FATCA sporazuma: ZDA so v letu 2010 sprejele predpis Hiring Incentives to Restore Employment Act – HIRE Act, katerega sestavni del je tudi davčni del, splošno znan kot FATCA. S podpisom FATCA sporazuma se zagotavlja izvajanje določb FATCA na podlagi avtomatične izmenjave v skladu s Konvencijo med Republiko Slovenijo in ZDA o izogibanju dvojnega obdavčevanja in preprečevanju davčnih utaj v zvezi z davki od dohodka in premoženja. Po FATCA sporazumu Slovenija od ameriške davčne uprave pridobiva podatke o finančnih računih slovenskih davčnih zavezancev v ZDA.

BEPS: FURS aktivno sodeluje pri implementaciji akcijskega načrta OECD za preprečevanje erozije davčne osnove in preusmerjanja dobičkov v države z nižjo obdavčitvijo.

2. Zaostritev pravil glede nadzorovanih tujih družb (CFC pravila)

FURS že izvaja in predlaga strožje ukrepe glede CFC, kar pomeni, da morajo slovenski rezidenti, ki so lastniki družb v davčnih oazah, poročati o njihovih dobičkih in jih vključiti v svojo davčno osnovo v Sloveniji. Ta pravila preprečujejo, da bi davčni zavezanci izkoriščali nizke davčne stopnje v tujini za zmanjšanje svoje davčne obveznosti doma.

FURS si prizadeva za izboljšanje učinkovitosti teh pravil, kar vključuje natančnejše določanje pogojev, pod katerimi se dobički tujih družb vključijo v davčno osnovo slovenskih lastnikov, in boljšo mednarodno usklajenost.

3. Povečanje transparentnosti glede lastništva in transakcij

V okviru prizadevanj za omejevanje uporabe davčnih oaz FURS podpira uvedbo ukrepov za povečanje transparentnosti glede lastništva podjetij in premoženja v davčnih oazah. Ključni ukrepi vključujejo:

- Poročanje o dejanskih lastnikih: FURS se zavzema za ukrepe, ki bi še dodatno zaostрили zahteve glede razkritja resničnih (dejanskih) lastnikov podjetij, ki poslujejo prek davčnih oaz, kar bi preprečilo skrivanje lastništva in davčnih obveznosti.
- Zahteve glede poročanja o čezmejnih aranžmajih (DAC6 direktiva): FURS že izvaja zahteve iz direktive DAC6, ki nalaga davčnim zavezancem in svetovalcem obveznost poročanja o določenih čezmejnih aranžmajih, ki se lahko uporabijo za zniževanje davčne obveznosti. Gre za enega od ukrepov za zgodnje odkrivanje shem, ki vključujejo davčne oaze.
- S povečanjem transparentnosti transakcij in lastništva podjetij FURS cilja na preprečevanje zlorab davčnih sistemov in lažje odkrivanje nepravilnosti.

4. Boj proti agresivnemu davčnemu načrtovanju in davčnim utajam

FURS je že v preteklosti okrepil svoja prizadevanja v boju proti agresivnemu davčnemu načrtovanju, ki vključuje uporabo davčnih oaz za zmanjševanje davčne obveznosti. Z izvajanjem poostrenih nadzorov, analiz tveganj in sodelovanjem z mednarodnimi organi FURS skrbi za:

- identifikacijo rizičnih zavezancev, ki so povezani z davčnimi oazami;
- izvedbo davčnih inšpekcij pri zavezancih, pri katerih obstaja sum izogibanja davkom prek poslovanja v davčnih oazah;
- s strožjim nadzorom nad agresivnimi davčnimi praksami in večjim poudarkom na skladnosti z davčno zakonodajo FURS želi zmanjšati uporabo davčnih oaz.

5. Sodelovanje z OECD in EU pri zaostrovanju pravil o davčnih oazah

FURS se aktivno vključuje v mednarodne pobude za zaostritev pravil glede davčnih oaz na ravni OECD in EU. Slovenija s podporo FURS podpira globalna prizadevanja za uveljavitev minimalne globalne stopnje davka na dobičke multinacionalk, kar bi zmanjšalo privlačnost davčnih oaz. Ta ukrep je del širšega prizadevanja za reformo mednarodnega davčnega sistema, da bi se zagotovilo, da podjetja plačujejo pravičen delež davkov, ne glede na to, kje poslujejo.

EU je že oblikovala črni seznam davčnih oaz, ki vsebuje države in jurisdikcije, ki ne izpolnjujejo minimalnih standardov davčne transparentnosti in obdavčitve. Slovenija se zavzema za redno posodabljanje tega seznama ter za usklajene ukrepe proti državam na seznamu, vključno s sankcijami in omejitvami poslovanja.

Kako bi lahko Slovenija bolje regulirala poslovanje v davčnih oazah?

Slovenija bi lahko izboljšala regulacijo poslovanja v davčnih oazah s kombinacijo ukrepov, ki vključujejo strožje zakonodajne spremembe, izboljšano mednarodno sodelovanje in uporabo tehnoloških rešitev za boljši nadzor nad davčnimi transakcijami.

1. Izboljšanje in zaostritev obstoječe zakonodaje

Slovenija bi lahko razmislila o dodatnih zakonodajnih ukrepih za omejevanje poslovanja z davčnimi oazami, ki bi bili usklajeni z mednarodnimi standardi. Med te ukrepe bi lahko sodilo:

- natančnejše definicije davčnih oaz: slovenska zakonodaja bi lahko jasneje opredelila, katere države ali jurisdikcije štejejo za davčne oaze, da bi se olajšala identifikacija in nadzor poslovanja z njimi;
- višje davčne obremenitve za transakcije z davčnimi oazami: uvedba višjih stopenj davčnega odtegljaja (withholding tax) na dohodke, ki se izplačujejo v jurisdikcije, uvrščene na črni seznam davčnih oaz, bi zmanjšala privlačnost teh transakcij;
- razširitev CFC pravil: za slovenske rezidente, ki imajo v lasti podjetja v davčnih oazah, bi Slovenija lahko zaostрила pravila o davčni obravnavi dobičkov teh podjetij, tako da bi jih bilo treba obdavčiti v Sloveniji.

2. Spodbujanje večje transparentnosti in poročanja

Slovenija bi lahko še bolj okrepila zahteve glede transparentnosti pri poslovanju s tujimi jurisdikcijami. Ključni ukrep bi vključeval razkritje resničnih lastnikov: uvedba obveznega poročanja o dejanskih (resničnih) lastnikih podjetij, ki poslujejo s podjetji v davčnih oazah, bi zmanjšala možnost skrivanja premoženja in prikrivanja pravega lastništva.

3. Izboljšanje sodelovanja na mednarodni ravni

Izboljšanje izmenjave informacij z davčnimi oazami: Slovenija bi lahko okrepila sodelovanje z državami, ki še niso vključene v avtomatično izmenjavo davčnih informacij, s ciljem pridobitve bolj popolnih podatkov o slovenskih rezidentih, ki poslujejo v teh državah.

4. Povečanje ozaveščenosti in odgovornosti podjetij

Slovenija bi lahko uvedla pobude za povečanje ozaveščenosti podjetij in posameznikov glede tveganj in posledic poslovanja z davčnimi oazami. Med te pobude bi lahko sodilo:

- spodbujanje družbene odgovornosti podjetij: podjetja bi lahko bila spodbujena k večji transparentnosti glede svojega poslovanja in poslovnih partnerjev, vključno z razkritjem, ali poslujejo v davčnih oazah;
- javno objavljane podjetij, ki poslujejo v davčnih oazah: uvedba mehanizma, kjer bi bilo javno dostopno, katera podjetja poslujejo v jurisdikcijah, uvrščenih na črni seznam davčnih oaz, bi spodbudila bolj odgovorno poslovanje.

5. Spodbujanje mednarodnega pritiska na davčne oaze

Slovenija bi lahko skupaj z drugimi državami izvajala večji mednarodni pritisk na države, ki še vedno omogočajo uporabo davčnih oaz.